

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
HAYAT BOYU ÖĞRENME VE
YETİŞKİN EĞİTİMİ PROGRAMI**

**LİTVANYA'DAKİ YETİŞKİNLERE YÖNELİK
TEKNOLOJİ OKURYAZARLIĞI EĞİTİMLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BAŞAK BİLGESU GELBAL

**ANKARA
ŞUBAT, 2021**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
HAYAT BOYU ÖĞRENME VE
YETİŞKİN EĞİTİMİ PROGRAMI**

**LİTVANYA'DA YETİŞKİNLERE YÖNELİK
TEKNOLOJİ OKURYAZARLIĞI EĞİTİMLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BAŞAK BİLGESU GELBAL

DANIŞMAN: DOÇ. DR. H. TUĞBA ÖZTÜRK

**ANKARA
ŞUBAT, 2021**

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Başak Bilgesu Gelbal adlı öğrencinin hazırladığı “Litvanya’daki Yetişkinlere Yönelik Teknoloji Okuryazarlığı Eğitimleri” başlıklı bu çalışma Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı / Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Programı’nda jüri üyelerince oy birliği ile **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

	<u>Jüri Üyeleri</u>	<u>İmza</u>
Başkan	Prof. Dr. Meral Uysal
Üye	Doç. Dr. Tuğba Öztürk
Üye	Doç. Dr. Ebru Kuşçu

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca, jüri üyeleri tarafından 04.02.2021 tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulu tarafından ise .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Başak Bilgesu Gelbal

ÖZET

LİTVANYA'DAKİ YETİŞKİNLERE YÖNELİK TEKNOLOJİ OKURYAZARLIĞI EĞİTİMLERİ

GELBAL, Başak Bilgesu

Yüksek Lisans Tezi/ Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tuğba Öztürk

Ocak, 2021, xv + 70 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı, Litvanya'da yetişkin eğitimi kapsamında yer alan teknoloji okuryazarlık eğitimlerini incelemektir. İçinde bulunduğumuz çağda teknolojinin yaşam biçimlerine verdiği yön eğitimde de kendisini göstermiştir. Bu çalışmada Litvanya'nın deneyimleri sunulmuştur. Ülkenin Avrupa Birliği'ne 2004 yılında dâhil olmasından başlayarak günümüze kadar (2020) olan süreç araştırılmıştır. Bu bağlamda, Litvanya'da yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığının genel durumu; yetişkin eğitiminin verildiği kurumlar, içerik, eğiticilerin nitelikleri ve katılımcıların temel demografik özellikleri açılarından incelenmiştir. Ayrıca bu alanda uzman olan beş akademisyen ile görüşme yapılarak Litvanya'da yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığı alanında sürdürülen eğitimde yaşanan temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler araştırılmıştır.

Araştırmada mevcut durumu derinlemesine analiz edebilmek için nitel yöntemden yararlanılmış ve akademisyenler ile görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler tematik olarak kodlanıp raporlanmıştır. Ayrıca, belge tarama yöntemi kullanılarak 57 belge ayrıntısı ile incelenmiştir.

Araştırma sonucundaki bulgulara bakıldığında, eğitimlerin içeriklerde, yetişkinlerin günlük hayatlarını yürütebilmeleri ve meslek sahibi olabilmeleri için temel düzeyde bilgi ve iletişim teknolojisi bilgisinin yetişkinlere sunulduğu bulgulanmıştır. Bu eğitimleri veren kurumlara bakıldığında ise kütüphanelerin önemli bir yeri olduğu, bununla birlikte müzelerde, Üçüncü Çağ Üniversitelerinde ve kültür merkezlerinde bu konularda derslerin, seminerlerin ve etkinliklerin düzenlendiği görülmüştür. Teknoloji okuryazarlığı konusunda kullanıcıları aktif tutmak ve aynı zamanda kullanıcıların doğru şekilde teknolojiden faydalanmalarını sağlamak amacıyla bilgilendirmeler ve atölye çalışmaları yapılmaktadır. Öğrencilerin genel özelliklerine bakıldığında; lisans

öğrencileri, yüksek lisans öğrencileri, öğretmenler, Üçüncü Çağ Üniversitesi öğrencileri ve emekliler, teknoloji okuryazarlığı alanında eğitim görmektedirler. Emekliler ve yetişkinler için Üçüncü Çağ Üniversiteleri giderek önem kazanmaktadır. Öğretmenlik eğitimi alan yüksek lisans öğrencileri de teknoloji okuryazarlığı alan yetişkin eğitimi kategorisinde dikkat çekmektedirler. Teknoloji okuryazarlığı alanında eğitim veren eğitimciler üniversitelerde, kütüphanelerde ve STK'larda çalışmaktadırlar.

Uzmanlar ile yapılan görüşmelerde, Litvanya'da yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığı alanında yaşanan temel sorunlar genel başlıklarla; politika, strateji eksikliği (yapısal sorunlardan kaynaklanan koordinasyon eksikliği), dezavantajlı bireylerin kapsamaması ve bütçe olduğu tespit edilmiştir. Olanaklara bakıldığında ise, ilk sırada ulusal ve uluslararası projeler, programlar ve teşvikler gelmekte, daha sonra Litvanya'daki teknoloji alt yapısı, halka açık kurumlar ve de çalışma bakanlığının dijital okuryazarlık kazandırmadaki teşviği gelmektedir. Son olarak, yetişkin teknoloji okuryazarlığı eğilimlerinde şu üç başlık öne çıkmıştır: Hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin gerekliliği (aktif yaşlanma bakış açısı), İstihdamda yeni teknolojilerin artan önemi ve STK'ların etkinlikleri.

Bu çalışmanın sonunda, Litvanya deneyiminden yola çıkarak yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığına ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yetişkin Eğitimi, Teknoloji Okuryazarlığı, Litvanya, Hayat Boyu Öğrenme, Dijital Okuryazarlık

ABSTRACT

TECHNOLOGY LITERACY TRAININGS IN ADULT EDUCATION IN LITHUANIA

GELBAL, Başak Bilgesu

Master Degree, Dissertation, Department of Lifelong Learning and Adult Education

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Tuğba Öztürk

Ocak 2021, xv + 70 pages

The main purpose of this research is to examine technology literacy education in adult education in Lithuania. In the era of the arousal of technology, has significant effects to the life styles also in the education. In this study, especially the experiences of Lithuania are presented. The process starting from the country's inclusion to the European Union in 2004 until today (2020) has been investigated. In this context, the general situation of technology literacy for adults in Lithuania; the institutions where adult education is provided are examined in terms of content, qualifications of trainers and main demographic characteristics of the participants are examined. In addition, the main problems, opportunities and trends in education in the field of technology literacy for adults in Lithuania were investigated by interviewing experts in the field with 5 academicians.

The qualitative approach method was used in the research to analyze the current situation in depth. Document analysis method was used. Semi-structured interviews were held with the experts and the results were thematically coded.

According to the findings of the research, it has been revealed that the information and communication technology knowledge was provided to adults in order to be able to carry out their daily lives, to have a profession and to have basic knowledge about information and communication technologies. It has been observed that institutions that provide these trainings, libraries have an important place, in addition, lectures, seminars and events are held in museums, Third Age Universities and cultural centers. Workshops are held in order to keep users active in technology literacy and to ensure that they benefit from technology in a proper way. Considering the general characteristics of the students, undergraduate students, graduate students, teachers, Third Age University students, pensioners are studying in the field of technology literacy. Third Age Universities are

becoming increasingly important for pensioners and adults. Postgraduate students who has degree on teacher education also give attention in the adult education category with technology literacy. Instructors who teach in the field of technology literacy work in universities, libraries and NGOs.

In the interviews with the experts, the main problems encountered in the field of technology literacy in adult education in Lithuania with general headings; policy, lack of strategy (lack of coordination due to structural problems), exclusion of disadvantaged individuals and budget. Looking at the possibilities, national and international projects, programs and incentives at first place, followed by the technology infrastructure in Lithuania, public institutions and the incentives of the Ministry of Labor to gain digital literacy. Finally, the following three subjects came to the fore in adult technology literacy trends: Lifelong learning and the necessity of adult education, the increasing importance of new technologies in employment and the activities of NGOs.

At the end of this research, suggestions on technology literacy in adult education are given based on the Lithuanian experience.

Key Words: Adult Education, Digital Literacy, Lithuania, Lifelong Learning

ÖNSÖZ

Dünyayı etkisi altına alan küresel bir sağlık krizinin gerçekleştiği 2020 senesinin Mart ayında, tezimin de tam ortasına denk gelmesi ile birlikte 2021 Sonbahar dönemine uzayan Litvanya'daki yetişkin eğitimindeki dijital okuryazarlıklar alanı çalışmam sizlere sunulmuştur. COVID-19'un çağı etkilediği gerçeği göz ardı edilemez. Bu krizle birlikte uzaktan eğitimin, hibrit öğrenmenin, uzaktan çalışmanın hayatımızın ortasına düşmesi dijital okuryazarlıklar alanını da ilgi çekici kılmaktadır. Teknolojinin günümüzdeki yerinin daha da görünür olacağı, yaşam şeklimizi değiştirmeye devam edeceği ortadadır.

Aile büyüklerimizin ellerinden düşürmediği telefonlar, çocukların kurtarıcısı (!) tabletler, akıllı televizyonlar, internet ağı, gelişen teknoloji ile birlikte uzaktan öğrenim gördüğümüz video içerikleri, okulumuzla bağ kurduğumuz öğrenme yönetim sistemleri ("Moodle" gibi) bir anda teknolojiye tutunmamızı sağladı ve COVID-19'a adapte olmamızı sağladı bu sene. Benim adaptasyon sürecimi uzattığı için kendimi şanslı mı şanssız göreceğimi kestiremediğim bir Erasmus deneyiminin ardından ülkeye dönüşümle birlikte eldeki tüm verileri inceleme hazırlığım, Ankara Üniversitesi'ndeki tez danışmanım Doç. Dr. Tuğba ÖZTÜRK'ün desteği ve süpervizyonu ile, Doç.Dr. Ahmet YILDIZ'ın yol göstermesi ışığında bir düzleme oturmuştur. Akademik anlamda çalışmalarım konusunda beni her zaman yüreklendiren kardeşim Fırat GELBAL ve sevgili yol arkadaşı Dr. Derya SEVER olmasa sanırım devam edecek motivasyonu bulamayabilirdim. Hocalarıma ve aileme en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Bölümdeki dersleri ile bana ilham veren Prof. Dr. Meral UYSAL hocama, dönütleri ile tezimi daha iyi bir hale getirmemi sağlayan tez jürim Doç. Dr. Ebru KUŞÇU'ya ve zor zamanlarımdaki desteği ile beni yalnız bırakmayan Erasmus koordinatörümüz Doç. Dr. Gökhan ATİK hocamıza teşekkürlerimi borç bilirim.

Litvanya'daki Erasmus Koordinatörüm Ilona, desteğini hiç bir zaman eksik etmeyen Tuğba Hoca, çevrimiçi kurslarla bana canlılık veren Öğrenme Tasarımları ekibim, enerjilerini yanımda hissettiğim güzel ekip arkadaşlarım, hayata tutunma araç kitim sayabileceğim güzel arkadaşlarım Sibel, İpek, Elif, Gülşen, Simay, Esin ve İlayda iyi ki varlar. Erasmus döneminde Litvanya'da bana arkadaşlık eden, yogayı içselleştirmemi sağlayan yurt arkadaşlarıma ayrıca teşekkür etmek isterim. Yoga, COVID evde bulunduğumuz zamanlarda karantina sürecimi iyileştirdi, hayat kalitemi yükseltti.

Zor bir seneyi güçl¼kle fakat içimizde yeşerttiğimiz g¼zellik tohumları ile tamamlarken en içten sevgilerimi yenilikçi bakan, ¼đrenmeyi içselleştiren, akademik hedefleri olan genç arkadaşlarıma yol g¼sterici olmayı dileyerek iletmekten mutluluk duyarım.

Başak Bilgesu GELBAL

Ankara, şubat 2021

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İçindekiler.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR/SİMGELER	xv
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Amaç	3
Araştırmanın Önemi.....	3
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
Araştırmada Geçen Tanımlar	4
BÖLÜM 2.....	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
Teknoloji Okuryazarlığı.....	6
Teknoloji Okuryazarlığının Yetişkin Eğitimindeki Yeri	8
Litvanya	10
Politik Sistem ve Siyasi Geçmiş	12
Avrupa Birliği'nde Litvanya'nın Yeri	12
Bütçeler ve Finansman	13
Litvanya ve Avrupa Birliği Bütçelemesi	13
Litvanya'da Eğitimin Genel Yapısı.....	14
Yetişkin Eğitimi ve Litvanya.....	16
Litvanya PIAAC Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	17
Teknoloji Okuryazarlığı Politikaları.....	19
Teknoloji Okuryazarlığı Konusunda Aktif Karar Alıcılar ve Paydaşlar.	20

BÖLÜM 3.....	21
YÖNTEM.....	21
Araştırmanın Modeli.....	21
Çalışma Belgeleri ve Çalışma Grubu.....	23
Çalışma Belgeleri.....	23
Çalışma Grubu.....	24
Verilerin Toplanması.....	25
Verilerin Çözümlemesi.....	26
Geçerlik ve Güvenirlik.....	31
BÖLÜM 4.....	32
BULGULAR VE YORUMLAR.....	32
Litvanya’da Yetişkinlere Yönelik Teknoloji Okuryazarlığının Genel Durumu.....	32
A. Litvanya’daki Yetişkin Eğitimi Veren Kurumlar.....	32
B. Yetişkin Eğitimi Teknoloji Okuryazarlığı İçerikleri.....	33
Ulusal ve Uluslararası Büyük Ölçekli Proje ve Programlardaki Teknoloji Okuryazarlığı.....	34
Ulusal Teknoloji Okuryazarlığı Projeleri.....	34
Evrensel Bilgisayar Okuryazarlığı Programı.....	35
Litvanya Eğitim Sisteminde BİT’in Tanıtımı Stratejileri (2001-2004, 2005-2007, 2008-2012).....	35
Litvanya Sanal Üniversite Programı (LVU).....	36
Litvanya ulusal bilgisayar okuryazarlığı öncülleri projesi.....	36
Litvanya e-Vatandaşına Çevrimiçi Hizmetler Projesi.....	37
Toplum bilgisayar okuryazarlığı projesi.....	37
Kütüphanelerde yapılan projeler.....	38
Kaunas nüfusu ve çevre ilçeler için günlük aktivitelerde beceri eğitiminde BİT uygulaması.....	38
Çalışanların özel becerilerini güçlendirerek KOBİ’lerin rekabet gücünün artırılması projesi.....	39
Geleceğe Pencere projesi (Langas iş ateti).....	39
Avrupa Birliği Destekli Projeler.....	39
C. Eğitimcilerin Nitelikleri.....	42
D. Katılımcıların Temel Demografik Özellikleri.....	43

Akademisyenlerin Görüşlerine Dayalı Olarak Litvanya’da Yetişkinlere Dönük Teknoloji Okuryazarlığı Alanında Sürdürülen Eğitimde Yaşanılan Temel Sorunlar, Olanaklar ve Eğilimler	45
Yetişkin Eğitimindeki Teknoloji Okuryazarlığında Yaşanılan Temel Sorunlar .	45
Yetişkin Eğitimindeki Teknoloji Okuryazarlığında Sunulan Olanaklar	46
Yetişkin Eğitimindeki Teknoloji Okuryazarlığında Eğilimler	49
BÖLÜM 4.....	52
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	52
Sonuçlar	52
Öneriler	54
KAYNAKÇA	56
EKLER	63
EK-1. Etik Kurul Onayı	64
EK-2. Akademisyenlerle Görüşme Soruları	65
EK-3 Aydınlatılmış Onam Formu	67
BENZERLİK BİLDİRİMİ	69
ÖZGEÇMİŞ.....	70

TABLULAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1. Litvanya Demografik Bilgiler	11
Tablo 2. Bakanlıkların 2020 yılı İtibariyle Bütçelendirdiği Programlar	13
Tablo 3. Litvanya'nın 5 Aşamalı Eğitsel Stratejisi.....	19
Tablo 4. Verilerin tematik kodlanması	27
Tablo 5. Avrupa Birliği tarafından 2007 - 2020 yılları arasında finanse edilen Litvanya'daki tüzel kişiliklerin koordinatör olduğu projeler	40
Tablo 6. Litvanya'daki dijital okuryazarlık oranları	44

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası kapsamı.....	7
Şekil 2.Litvanya vektörel gösterimi.....	10
Şekil 3.2002 ve 2012 seneleri arasında 65 yaş üzeri vatandaşların oransal dağılımı	11
Şekil 4.Litvanya’da eğitimin (tahmini) yaş aralıklarına göre yapılandırılması.....	15
Şekil 5.Yetişkinlerin sözel, sayısal ve problem çözme becerileri performansları	18

KISALTMALAR/SİMGELER

Araştırmada kullanılan bazı kavramların ifade edilişlerini temsil eden kısaltmalar aşağıda nitelenmiştir.

AB	: Avrupa Birliği
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
EC	: European Commission (Avrupa Komisyonu)
ERASMUS	: European Community Action Scheme for the Mobility of University Students (Avrupa Topluluğu Üniversite Öğrencileri Hareketlilik Eylem Planı)
ILO	: International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
LCAEI	: Litvanya Yetişkin Eğitimi ve Bilgi Merkezi (Lithuanian Centre for Adult Education and Information).
OECD	: Organization for Economic Cooperation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)
PIAAC	: Programme for the International Assessment of Adult Competencies (Uluslararası Yetişkin Becerilerinin Ölçülmesi Programı)
BM	: United Nations (Birleşmiş Milletler)
UNDP	: United Nations Development Program (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)
UNICEF	: United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)
DB	: World Bank (Dünya Bankası)
DSÖ	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, amaç, önem, sınırlılıklar ve kısaltmalar yer almaktadır.

Problem Durumu

Yirmi birinci yüzyılda gelişen teknoloji ile birlikte ülkeler arası sınırlar gün geçtikçe ortadan kalkmaya başlamış, içinde bulunduğumuz bilgi ekonomisi çağında ulus ötesi iletişim ve etkileşim ivme kazanmıştır (Kevük, 2006). Teknolojideki bu ilerlemeye koşut olarak, UNESCO eğitimin geliştirilmesi komisyonunda, eğitimin hayat boyunca sürdürülmesi gereken bir edim olduğunu kabul etmekle birlikte herkes için okuryazar bir dünya vizyonu Birleşmiş Milletler' in (UN) 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri içerisinde yer almaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefinde yer alan “kapsayıcı ve eşit kalitede eğitim almayı ve herkes için hayat boyu öğrenme fırsatlarını teşvik etmeyi” amaç edinen politikaların oluşturulması özellikle gelişmekte olan ülkelerin gündeminde önemli ölçüde yer almaktadır. Bu raporlarda ortaklaşan bir beceri olarak karşımıza çıkan teknoloji okuryazarlığı herkesin edinmesi gereken (bu yönü ile hayat boyu öğrenmeyi de ilgilendiren) bilgi ve beceriler arasında sıralanmaktadır. Teknoloji okuryazarlığı sadece teknolojiyi kullanma becerisi değil, aynı zamanda bireylerin kendileri ve toplum arasındaki ilişkiyi anlamlandırmasına yardımcı olan entelektüel süreç, birikim, yeterlilik ve düzeni (Yawson, 2010) kapsamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, teknoloji okuryazarlığının kazandırılmasında toplumun dahil edildiği politika ve uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla birlikte, alanyazında hayat boyu öğrenme kapsamındaki teknoloji okuryazarlığını irdeleyen çok az çalışma bulunmaktadır (Yıldız Durak ve Durak, 2020). Özellikle makro perspektiften bakıldığında, bir ülkedeki yetişkinlerin demografik özellikleri ile birlikte, ülkenin ekonomik ve kültürel yapısı ve daha dar bir odakta eğitim sistemi, teknoloji okuryazarlığındaki mevcut durumu ve pratiklerini incelemek gerekmektedir. Bu çalışmada da bu belirtilen durumlar Litvanya özelinde incelenerek alanyazına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Tarihsel, coğrafi ve gelişimsel açılardan bu bağlam içerisinde yer alan Litvanya, 2004 senesinde ekonomik, toplumsal ve kültürel kaynaşmayı ve sinerjiyi hedefleyen Avrupa Birliği oluşumunun “genişleme dalgası” hareketi ile birliğe katılan 10 ülkeden biridir. Ancak, bununla birlikte 2015 senesinde OECD tarafından yayımlanan ülkelerin yetişkin eğitimi alanındaki panoramasını ortaya koyan PIAAC (Uluslararası Yetişkin Becerilerinin Ölçülmesi Programı) sonuçlarına göre Litvanya, sözel ortalama puanı diğer ülkeler ile ortalama değerde, sayısal puanı ortalamanın önemli ölçüde üzerinde iken teknoloji yoğun ortamlarda problem çözme becerisinde ortalamanın önemli ölçüde altındadır ve bu beceri düzeyinde Türkiye ile aynı durumdadır (TEDMEM, 2016). Benzer süreçlerden geçildiği için ilgili politikaların incelenmesi Türkiye için de fikir verebilecek bakış açıları sunacaktır. Teknoloji okuryazarlığının geliştirilmesi amacıyla, Litvanya Eğitim ve Bilim Bakanlığı, 2016 senesi itibari ile yetişkin eğitimi kamu politikalarını bu doğrultuda yenilemiştir. 2016-2023 yıllarını hedef alan kamusal düzeyde ele alınan eylem planına göre (The Government of the Republic of Lithuania Resolution, 2016) bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlikleri toplumun kazanması gereken temel yeterlilikler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla, alanyazında bu ve bu gibi uygulamaların benzer durumdaki diğer ülkelere örnek sunması amacıyla araştırılmaya gereksinimi bulunmaktadır. Özellikle, araştırma sonuçlarına göre zayıf olarak nitelendiği teknoloji okuryazarlığı alanında geliştirici önlem ve uygulamaları bu araştırma kapsamında ele alınmıştır.

Bir diğer durum da, özellikle Avrupa’da ve dünyada giderek artan yaşlı nüfusun topluma entegre olması ve yaşlı nüfusun yaşam kalitesini artırması açısından bu bireylerin teknoloji okuryazarlığı becerisi kazanmaları önemli iken (Czaja ve Lee, 2007; Durick, Robertson, Brereton, Vetere ve Nansen, 2013) bu alanda yol gösterici nitelikte çok az sayıda araştırma verileri bulunmaktadır ve yeni araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Litvanya’nın da bu ihtiyaca karşılık verebilecek, Baltık ülkelerini ve Avrupa ülkelerini temsil edebilecek demografik özelliklerinin bulunması yönü ile ülke özelinde bir inceleme gerektirmektedir.

Hayat boyu öğrenme kapsamında, hem bu becerileri öğrenen bir vatandaş olarak hem de bu becerileri kazandıran eğitmenler olarak, geleceğe yön veren eğitimcilerin de teknoloji okuryazarlığı becerilerinin gelişmesi giderek önem kazanmaktadır. Çam’ın (2017) da belirttiği gibi eğitimcilerin teknolojik pedagojik alan bilgisi konusunda yeterli bilgiye sahip olmamasından dolayı teknoloji entegrasyonuna yönelik eğitim ve örneklerin artırılması gerekmektedir. Teknolojiyi kullanırken yeterliliklerin artırılması eğitimcilerin daha verimli olmasını destekleyecektir. Bu doğrultuda teknoloji okuryazarlığı

eğitimlerinin incelenmesi alanyazında bir eksiklik olarak karşımıza çıkmakla birlikte, bu çalışma kapsamında Litvanya örneği sunularak çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

Amaç

Bu tez çalışmasında, Litvanya’da yürütülen yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığının genel durumunu incelemek hedeflenmiştir. Bu kapsamda, Litvanya’nın Avrupa Birliği’ne dahil olduğu 2004 yılından itibaren oluşturulan yetişkin eğitimindeki teknoloji okuryazarlığı eğitimleri ayrıntısı ile incelenecektir. Bununla birlikte, eğitimde yaşanan temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler araştırılacaktır. 2004 senesinden sonra Avrupa Birliği’ne dahil olan Litvanya’da yapısal değişiklikler gerçekleştiği için ve de AB’nin önemli düzeyde yetişkin eğitime katkısı olduğu için 2004 yılından 2020 yılına kadar olan süreç dikkate alınacaktır. Araştırma çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1) Litvanya’da yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığının genel durumu nasıldır?
 - a- Hangi kurumlar tarafından yürütülmektedir?
 - b- Ne tür içeriklere sahiptir?
 - c- Eğiticilerin nitelikleri nelerdir?
 - d- Katılımcıların temel demografik özellikleri nelerdir?
- 2) Akademisyenlerin görüşlerine dayalı olarak Litvanya’da yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığı alanında sürdürülen eğitimlerde yaşanan temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığı güncel bir konudur ve bu anlamda ülkelerin deneyimlerini inceleyen yeni araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu alanda Litvanya örneğinin incelenmesi alanyazına yeni bakış açısı getirecektir. Bununla birlikte, PIAAC sonuçlarına göre Litvanya, Türkiye ile benzer alanlarda gelişmeye ihtiyaç duymaktadır ve ülke çapında gerçekleşen uygulamalardaki örnekler ile ülkemize zengin bir deneyim

sunma potansiyelindedir. Eğitim ve kültür müktesabı açısından bu örneğin incelenmesi ufuk açacaktır.

Litvanya'nın hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi alanında teknoloji okuryazarlığı eğitimlerinin inceleme süreci Avrupa Birliği'ne aday ülkeler için de gelişim fırsatlarının değerlendirilmesi bağlamında aydınlatıcı olacaktır. Böylelikle bu uygulamaların eksikliklerinin ve güçlü taraflarının analizi ve daha iyi olması için getirilecek öneriler, daha nitelikli, etkili, verimli çözümler ve politikalar için yarar sağlayacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Hayat boyu öğrenme faaliyetleri çok kapsamlı bir konu alanını kapsamaması nedeniyle, bu çalışmada Litvanya'nın Avrupa Birliğine (AB) dahil olduktan sonraki, 2004 yılından itibaren gerçekleşen teknoloji okuryazarlığı uygulamaları incelenmiştir. Litvanya, AB politika ve uygulamalarından hayatın her alanından doğrudan etkilenmektedir ve bu anlamda 2004 yılı ve sonrası önemli değişimlere işaret etmektedir; dolayısıyla 2004 ve bu tez çalışmasının yürütüldüğü 2020 yılları arası çalışmanın kapsamına alınmıştır.

Araştırmacının Litvanya'da kullanılan dili bilmemesinden ve İngilizce kaynaklara erişiminin sınırlı olmasından dolayı kullanılan kaynaklar daha çok web tabanlı ve Litvanya resmi kaynaklar (kütüphaneler, resmi kurumlarca sunulan belgeler vb gibi) ile sınırlı olmuştur.

Bilgi toplama amacı ile yapılan görüşmeler nüfusun önemli çoğunluğunun yaşadığı Kaunas şehrinde ve araştırmanın yapıldığı dönemde tüm dünyayı etkileyen COVID-19 salgınından dolayı bir kısmı çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada Geçen Tanımlar

Hayat Boyu Öğrenme: Merkezinde birey olan, sadece okulda değil okul dışında da öğrenmenin esas olduğu, sosyal tarafların rollerinin güçlendirilerek eğitimin mutlak bir sınır diliminde tutulmaması gerektiğinin vurgulandığı yeniçağın öğrenme anlayışıdır (Babanlı, 2018).

Yaygın Eğitim: Genellikle okul dışında sunulan eğitim faaliyetlerinin genel adlandırılması olan yaygın eğitim (Unesco, 1985); resmi kurumlar, ekonomik, politik ve sosyal amaçlı gönüllü kuruluşlar, kooperatifler, sendikalar, fabrikalar, dini örgütler aracılığıyla sağlıktan tarıma, el işinden bilgisayar kullanımına geniş bir yelpazede sunulabilen (Güneş, 1996:4); yetişkin eğitiminde sıklıkla başvurulan bir eğitim olarak kullanılan bir eğitim modelidir.

Yeni Okuryazarlık: Leu ve diğerlerinin (2004) belirttiği üzere, diğer birçok okuryazarlığı (bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı, eleştirel okuryazarlık, duygusal okuryazarlık vb.) kapsayan, içerisinde geçen yeni ifadesinin teknolojinin ve çağın değişimsel olduğunu nitellemek için kullanıldığı okuryazarlık ifadesinden daha geniş içerikli ve tanımı daha anlaşılır çok yönlü bir kavramdır (Aydemir, 2017).

Yetişkin Eğitimi: Yetişkin bireylerin (Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 18-65 yaş arası kişiler) “yeteneklerini geliştirmelerine, bilgilerini arttırmalarına, teknik ya da mesleki yeteneklerini iletmelerine ya da bu yetenek, bilgi ve yeterliliklerine yeni bir yön vermelerine, tutum ve davranışlarını, hem kişisel gelişme bakımından hem de dengeli ve bağımsız bir toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeye katılma yönlerinden değiştirmelerine olanak sağlayan düzenli eğitim süreçlerinin” tümüne verilen genel isimdir (Unesco, 1985, s.68; Aktr: Okçabol, 2006, s.20).

Teknoloji Okuryazarlığı: Bireylerin, teknolojiyi kullanma, yönetme, değerlendirme, anlama becerisidir (ITEA 2000, akt: Rose 2004).

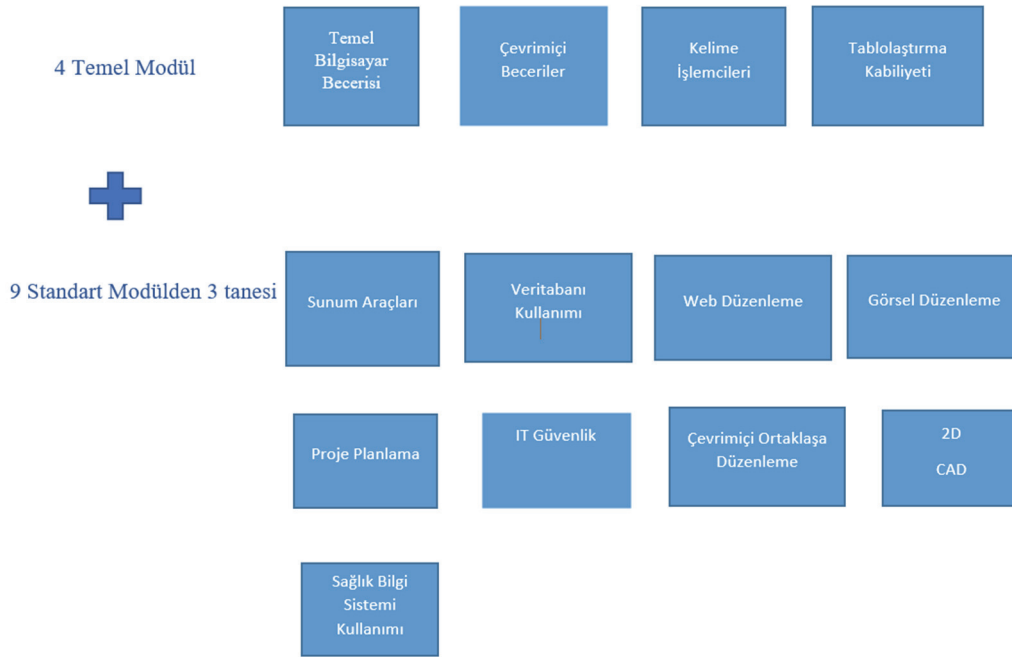
BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın konusunu oluşturan teknoloji okuryazarlığı kavramı ve teknoloji okuryazarlığının yetişkin eğitimindeki yeri ile birlikte, araştırmanın bağlamını oluşturan Litvanya'nın genel özellikleri hakkında bilgiler sunulduktan sonra, yetişkin eğitimi ve Litvanya, Litvanya'da yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığının genel durumuna ilişkin araştırmalara yer verilecektir.

Teknoloji Okuryazarlığı

Teknoloji öğrenme, düşünme, iletişim, sunum ve araştırma yapma gibi hayatın içinden birçok alanda karşımıza çıkmaktadır (Bell, 2001). Teknoloji okuryazarlığı ise bireylere mevcut teknolojiler üzerinden iletişim kurabilme, bilgiyi işleyerek yeni bir ürün ortaya koyabilme, bilgi alışverişi sağlamaya olanak tanır. Teknoloji okuryazarlığının kapsamı farklı kaynaklarda farklı biçimlerde ele alınmaktadır. Bu tez kapsamında bir Avrupa Birliği ülkesi olan Litvanya'daki teknoloji okuryazarlığı ele alınacağı için uluslararası geçerliliği olan Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikasının (ECDL) kapsamı sunulmuştur (Bkz. Şekil 1). Avrupa Birliği'nin teknoloji okuryazarlığının akreditasyonu bağlamında Avrupa Bilgisayar Kullanma Ehliyeti (European Computer Driving Licence) kuruluşu bulunmaktadır. ECDL'de standart kullanıcı 4 temel modülü ve 3 orta zorluktaki modülü tamamlamış olmalıdır. ECDL / ICDL sertifikası, dünya çapında tanınan bir bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT) ve dijital okuryazarlık niteliğidir.

Şekil 1. Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası kapsamı

Kaynak: (ICDL, 2020)

ECDL'e göre temel modüllerden 4'ü temel bilgisayar becerisi, çevrimiçi beceriler, kelime işlemcileri, tablolaştırma becerisi ve Şekil 5'de görülen 9 standart modülden 3 tanesini kullanabilir durumda olanlar dijital okuryazarlık alanında ehil kabul edilir. Bu modülleri tamamlamış olanları Avrupa Birliği, bilişim teknolojileri (Information and Communication Technologies-ICT) becerileri bağlamında bireyin kariyerine uyarlayabileceğini kabul eder Yetişkin öğrenmenin ilkelerine göz atacak olursak teknoloji okuryazarlığının yetişkinlerde öğrenmeyi incelikli bir şekilde kolaylaştırdığını görülmesi mümkündür. Jones ve Chen' e göre (2002) yetişkin öğrenmede eğitici ile ortak hareket eder, teknoloji bir süreci bir ya da bir kaç kez tekrarladıktan sonra kolayca kullanılabilir, süreci kolaylaştırabilir hale getirdiği için yetişkinlerin eğitimlerde daha katılımcı hale geldiği söz edilebilir (akt. Aydın 2011, sf. 58).

Leu (2000) internet kullanımı için gerekli olan beceri ve stratejiler için daha üst seviyede bilgi gerektirdiğini; buna bağlı olarak, elektronik ortamların daha yüksek bir okuryazarlık seviyesi ve eleştirel bir bakış açısı gerektirdiğini ortaya koymuştur. Özellikle Litvanya'daki gibi yaş ortalaması 65'i geçen toplumlarda bu okuryazarlığın artması onların daha bilinçli kullanıcılar olması ile e-devlet portallarının kullanımından,

banka işlemlerinin sanal ortamda yapılması, kütüphanelerden, müzelere kadar geniş bir ranjda yer alan sanal ortamda gezebilme olanakları ile yaşam kalitelerini bir nebze olsun iyileştirici bir etki yapacaktır. Bu durum, ortalama yaşın 2020 yılı itibari ile 45.1 olduğu Litvanya’da (Bkz. Tablo 1) oldukça önemlidir.

Gelişen teknoloji, eğitimin ve öğrenmenin boyutlarını da genişletmiştir (Groff, 2012). Teknoloji sayesinde eğitim ortamları da farklılaşmıştır. 21. yüzyıl dijital vatandaşı olma becerileri küresel farkındalık, yaratıcılık, işbirlikçi problem çözme, öğrenmeyi öğrenme, kendi başına öğrenme gibi beceriler için geleneksel okul sistemi yetersiz kalmaktadır. Teknolojinin katalizör etkisi bu çerçevede teknolojinin “hayat boyu öğrenme” becerisi olarak önem kazanmaktadır (OECD, 2010). Teknoloji ile zenginleştirilmiş öğrenme ortamları sayesinde yetişkin birey, kendine özgü bireyselleştirilmiş eğitim alabilmektedir.

Teknoloji Okuryazarlığının Yetişkin Eğitimindeki Yeri

Yetişkinin yeni bilgi ekonomisinin etkisiyle hayatta kalma becerileri ve kaliteli bir yaşam sürdürme becerileri değişim göstermektedir. Bu anlamda öne çıkan teknoloji okuryazarlığı ise günümüzde 21. yüzyıl becerileri içerisinde olmazsa olmazlardandır. Biyolojik, yasal, psikolojik ve sosyolojik olarak farklı tanımlanan yetişkinin (Yumrutaş, 2018) öğrenme süreçleri, motivasyonları çocuklardan ve gençlerden farklı olabilmektedir (Knowles,1996). Bu bağlam içerisinde, teknoloji ve yetişkin eğitimi kesişiminde andragoji kavramı öne çıkmaktadır. Bu kavram, ilk kez 1833 yılında bir Alman öğretmen, Alexander Kapp kullanmış, Lindeman da bu terimi makalelerinde kullanmıştır (Yalçın ve diğerleri). Knowles (1996)’a göre yetişkin eğitimi;

“Kendi hayatını yönetme sorumluluğunu üstlenmiş veya üstlenmeye hazır insanların, hayatlarının her döneminde eğitim ihtiyaçlarını karşılamalarına imkân veren eğitimidir.”

Teknoloji eğitiminden bağımsız olarak bu tür eğitimler, halk eğitim merkezleri, hizmet içi eğitimler, dezavantajlı grupları güçlendirme adına yapılan yaygın eğitimler, belediyeler ve üniversitelerde yürütülen eğitimler olarak ülkelerden ülkelere farklılık gösterebilen kurumlarca verilmektedir. Bakanlıklar, kamu kuruluşları, sivil toplum

kuruluşları (STK) gibi yapılanmalar da yine projeleri ile vatandaşlarını hayat boyu öğrenme çerçevesinde desteklemektedir.

Buna bağlam içerisinde teknoloji, öğrenme ortamlarını yeniden inşa etmektedir. Problem çözerken izlenecek yolları görme, bağlantıları oluşturma, kavramları disiplinler arasında sentezlemek rehberlik gerektirir. Teknoloji ile zenginleştirilmiş öğrenme ortamları ve kazanılan teknoloji okuryazarlığı ile gerçek senaryoları analiz etmeyi, ince ayarları yapabilmek için yaratıcı düşünme ve bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmeyi, “disiplinli” öğrenme, problem temelli öğrenme fırsatını ilerletmeyi, uygulama için keşif zamanı kazandırmayı ve işbirliği becerisini, yenilikçi düşünceyi geliştirme imkânını sunar. Dijital teknolojiler bireylerin özelliklerine göre kullanılabilme olanağı tasarlayarak öğrenmeyi hızlı, etkili ve verimli hale getirir (Balbal, 2016). Bilgi okuryazarlığı becerilerinin ileri düzeye erişmesinde dijital teknolojilerin yani bilgisayar ve bilgisayar ağlarının kullanımının artması önemlidir (Özgüven, 2019).

Öğrenmenin hayat boyu gerçekleştiği günümüzde, “teknolojiler özellikle yetişkin eğitiminde erişim olanaklarını genişletmek, etkileşimini geliştirmek, öğrenme kalitesini artırmak, öğrenme olanaklarından yararlanmasını teşvik etmek, yeni bilgi beceriler edinmek için fırsatları çeşitlendirmek ve fırsat eşitliği şansı sunmak gibi olanaklar sağlar” (Yıldız Durak ve Durak, 2020, sf. 89). Dolayısıyla, teknoloji okuryazarlığı yetişkinlerin yaşamları boyunca öğrenmelerini gerektiren ve hayat kalitesini artırıp, topluma entegre olmalarını, bilgi ekonomisine katkı sağlamalarını gerektiren önemli bir roledir. Bilişim teknolojilerinin kullanılma durumu hayat boyu öğrenmede, yetişkin eğitiminde sürdürülebilir öğrenmede oldukça etkilidir (Özkorkmaz, 2016).

Hylén (2015), yetişkin eğitimi bağlamında bilişim teknolojilerinin kullanımının giderek önem kazanmasının temelinde üç nedeni olduğunu açıklar. İlk neden bilişim teknolojilerinin yetişkinlerde öğrenmeyi geliştirme kapasitesi ile ilgilidir. İkinci neden, bilişim teknolojilerinin yetişkinlerin öğrenme fırsatlarına erişimlerini mümkün kılması ile ilgilidir. Üçüncü neden ise bilişim teknolojilerini hayat boyu öğrenme bağlamında kullanırken bu teknolojilerin, bireylerin günümüz toplumunda yaşamak ve çalışmak için gerekli ve çok önemli olan dijital becerilerini de kazanmasına fırsat sağlamasıdır.

Teknoloji okuryazarlığının günümüzde yetişkinlerin hayatında en çok etkili olduğu alanlardan biri de uzaktan eğitim uygulamalarıdır. İnternet ve dijital teknolojiler aracılığı ile verilen uzaktan eğitim, özellikle çalışan yetişkinlere eğitimlerine devam etmeleri için bir fırsat sunar. UNESCO (2016), bu tezin başında belirtilen Birleşmiş Milletler’ in (UN) 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri içerisinde uzaktan eğitimi

tartışmış ve yetişkinlerin uzaktan eğitimin sunduğu avantajlardan yararlanabilmeleri için uzaktan eğitimi veren kurumlara ve makro düzeyde uzaktan eğitim politikalarına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç olarak, alanyazının da göstermiş olduğu gibi teknoloji okuryazarlığının yetişkinlerin hayatında önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu kapsamda, bu çalışmada yetişkin eğitimi ve teknoloji okuryazarlığını makro düzeyde incelemek amacıyla Litvanya’da yetişkin eğitimindeki teknoloji okuryazarlığı konusu incelenmiş ve toplumsal düzeyde bu konuyu ele alabilmek için öncelikle çalışmanın odağında yer alan bağlamı ortaya koyan Litvanya’ya ilişkin bilgiler aşağıdaki bölümde sunulmuştur.

Litvanya

Litvanya, 1940 ve 1991 seneleri arasında Sovyet Rusya’ya bağlı kuzeydoğu Avrupa’da konumlanmış, Estonya ve Letonya ile birlikte Baltık ülkelerinden biridir. Baltık bölgesi ismini bu üç ülkenin erişiminin olduğu Baltık denizinden almıştır (Katliarou, 2019). Ülkenin yüz ölçümü 65,300 kilometre karedir. (World Factbook, Lithuania) Toplam nüfusun yaklaşık %72 ‘sini yetişkinler yani 25 yaş ve üzeri oluşturmaktadır. Litvanya 11 Mart 1990’da bağımsızlığını kazanmıştır.

Şekil 2.Litvanya vektörel gösterimi

Litvanya tipik bir Baltık ülkesini temsil etmektedir. Aynı zamanda Avrupa Birliği politika ve uygulamalarından yoğun bir biçimde etkilenen bir ülke olarak burada yaşanan deneyimler aynı zamanda AB bağlamı kapsamında genellenebilir. Hayat boyu öğrenme pratikleri ve yetişkin eğitimindeki örnekleri geliştirmekte olan ülkeler için örnek oluşturabilir.

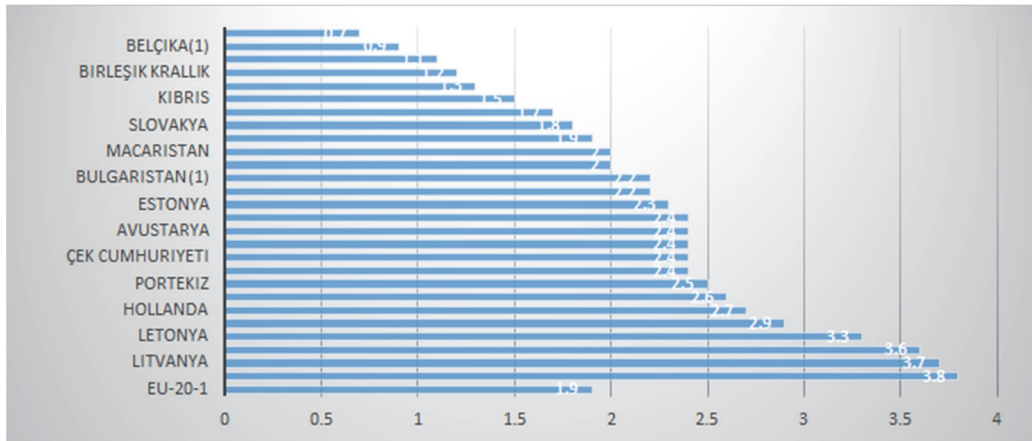
Tablo 1

Litvanya Demografik Bilgiler

Sene	Nüfus	Yıllık Yüzde Değişim	Yıllık Değişim	Göçmenler (Net sayı)	Ortanca yaş	Doğurganlık Oranı	Yoğunluk (Nüfus/km ²)	Şehir Nüfusu (%)	Şehir Nüfus	Ülke Nüfusunun Dünya Nüfusundaki Yeri (%)	Litvanya'nın Küresel Sıralaması (Nüfus açısından)
2020	2,722,289	-1,35%	-37,338	-32,780	45.1	1.67	43	71.3	1,940,986	0,03	142
2019	2,759,627	-1,49%	-41,637	-32,780	43.1	1.61	44	70.4	1,943,693	0,04	142
2018	2,801,264	-1,55%	-44,150	-32,780	43.1	1.61	45	69.5	1,946,762	0,04	141
2017	2,845,414	-1,53%	-44,143	-32,780	43.1	1.61	45	68.6	1,951,399	0,04	141

Kaynak: (Worldmeter.com, 2020)

Litvanya'nın demografik bilgilerine ayrıntılı olarak bakıldığında nüfusu toplamda yaklaşık olarak 2,5 milyonun üzerindedir (Bkz. Tablo 1). Yaşlı nüfus, yıllar geçtikçe artmaktadır. Nüfusun hızlı düşüşü dikkat çekmektedir. Nüfusun ortalama yaşı son yıllarda sürekli 40'ın üzerinde çıkmaktadır. Doğurganlık oranı incelendiğinde 2020 senesinde toplam nüfusa oranla bu %1.67 olarak görülmektedir. Bu kapsamda yaşlı nüfusun yıllar içerisinde artış içerisinde olduğu bu da hali hazırda olan hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi alanında adımların ve artması gerekliliğinin önemini göstermektedir.

Şekil 3.2002 ve 2012 seneleri arasında 65 yaş üzeri vatandaşların oransal dağılımı
Kaynak: (Kanopiene, Mikulioniene & Cesnutyte, 2015)

Şekil 3’ de görüleceği üzere Litvanya’da yaşlanan nüfus AB ülkeleri arasında en üst sıradadır. Bu da yetişkinler için oluşan ve oluşmakta olan projelerin gerekliliğini göstermektedir.

Litvanya küresel açıdan bakıldığında 2020 senesi itibari ile toplam nüfusu açısından dünya genelinde 142. sırada yer almaktadır.

Politik Sistem ve Siyasi Geçmiş

Baltık ülkeleri tarih boyunca içişleri konusunda sıkıntılar yaşamışlardır. Çevredeki güçlü ülkelerin müdahalesine maruz kalmışlar, 1920 ve 1939 yılları arası dışında bağımsızlıklarını kazanamamışlardır (Akçadağ, 2010). Doğal kaynaklardan yoksun olmaları, enerji gereksinimleri için Rusya’nın Baltık ülkelerinin kader tayininde önemli bir yeri bulunmaktadır. Rusya diğer Baltık ülkelerinde olduğu gibi Litvanya’da da önemli bir güç olmuştur. İlginç bir şekilde yaşlı nüfusun farklı zaman dilimlerinde Rusya, Almanya ve Polonya ülkelerinin hakimiyetlerine girmelerine rağmen kendi ana dillerinin yanı sıra Rusça, Lehçe ve Almanca bilmektedirler (Yılmaz, 2019).

Avrupa Birliği’nde Litvanya’nın Yeri

Başlangıçta sadece 6 ülke ile kurulan Avrupa Topluluğu, farklı tarihlerde farklı üye devletlerin de katılımı ile 28 ülkelik güçlü bir birlik oluşmuş, bütünleşmeye paralel olarak Avrupa Birliği genişleme politikası oluşmuştur (Yılmaz, 2019). Baltık ülkelerinin Avrupa Birliği ilişkileri 1991 senesinde başlamış olup üçüncü genişleme dalgasının olduğu 1995 senesinde “ortaklık anlaşmaları” ile devam etmiştir (Kerikmäe, Chochia ve Atallah, 2018, sf. 7). Baltık ülkeleri için Avrupa Birliği, Batı’nın askeri, iktisadi ve politik birlikleri ile bütünleşmek anlamına gelmektedir (Yalçın, 2007, sf. 351).

Avrupa Birliği destekleri ile yürütülen projeler, toplumu geliştirici nitelikte olup 3 milyon nüfuslu küçük bir Baltık ülkesi olan Litvanya, bu desteklerle giderek yaşlanan nüfusu aktif tutmaya çalışmaktadır (Zemaitaityte, 2016, sf. 30). 2003 yılı istatistiklerine göre nüfusun %20’si 60 yaş ve üzeridir. Hayat boyu öğrenme reformlarını destekleyici verilerdir. Avrupa Birliği bu hususta gerekli yardımları sağlamaktadır. Bu verilerden bazıları aşağıdaki Tablo üzerinde görülebilir. 2018’deki Avrupa Birliği finansal raporlarına göre eğitim başlığı altında 49 proje için destek alan Litvanya’nın bakanlıklara ve bütçeye göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2

Bakanlıkların 2020 yılı İtibariyle Bütçelendirdiği Programlar

Bakanlık	Program Sayısı	Bütçe
Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Müdürlüğü	6	913,705 €
Eğitim, Görsel İşitsel Tasarımlar ve Kültür Merkezi Birimi	40	25,486,986 €
Sosyal İlişkiler ve Sosyal İçerme Merkezi Birimi	3	372,565 €

Kaynak: (European Commission Financial Transparency System, 2020)

Buna göre 40 proje ile 25,468,936 € bütçe olarak en çok desteği alan Eğitim, Görsel ve Kültür Yönetiminden sorumlu birimi olmuştur ve bu durumun hayat boyu öğrenme politika ve uygulamalarına da olumlu yansımaları bulunmaktadır. Litvanya aynı zamanda Brüksel'deki daimi temsilciliği yoluyla AB kurumlarıyla iletişim kurmaktadır. Litvanya'nın "AB büyükelçiliği" olarak, asıl görevi ülkenin çıkarlarının ve politikalarının AB'de mümkün olduğunca etkili bir şekilde takip edilmesini sağlamaktır.

Bütçeler ve Finansman

Bu başlıkta Litvanya'nın eğitimdeki ve diğer konulardaki gelişimi açısından büyük öneme sahip Avrupa Birliği ödenekleri konusunda sayısal verilere yer verilmiştir.

Litvanya ve Avrupa Birliği Bütçeleme. Her AB ülkesinin AB bütçesine ne kadar ödeme yaptığı adil bir şekilde hesaplanmaktadır. AB politikaları gereği ülkelerin ekonomisi ne kadar büyük olursa, o kadar fazla ödeme alır. AB bütçesi serveti yeniden dağıtmayı amaçlamamaktadır, bir bütün olarak Avrupalıların ihtiyaçlarına odaklanmaktadır.

Litvanya için 2018 bütçe rakamları:

- Litvanya'daki toplam AB harcaması - 2.071 milyar € (Litvanya ekonomisinin% 4.80'ine eşdeğer)
- AB bütçesine toplam katkı - 0.356 milyar € (Litvanya ekonomisinin% 0,83'üne eşdeğer)

Litvanya tarafından AB bütçesine ödenen para, yol inşa etmek, araştırmacıları sübvans etmek ve çevreyi korumak gibi tüm AB ülkelerindeki program ve projelere fon sağlamaya yardımcı olmaktadır (EU, 2019). Dolayısıyla, AB'nin sadece politik ve kültüre olarak değil ekonomik olarak da Litvanya'ya katkıları bulunmaktadır. Bu kuvvetli etkileşim içerisinde eğitim etkinlikleri üzerinden Litvanya'daki eğitim pratikleri, hayat boyu öğrenme ve teknoloji okuryazarlığı eğitimleri de etkilenmektedir. Bu konu, bir sonraki başlıkta incelenecektir.

Litvanya'da Eğitimin Genel Yapısı.

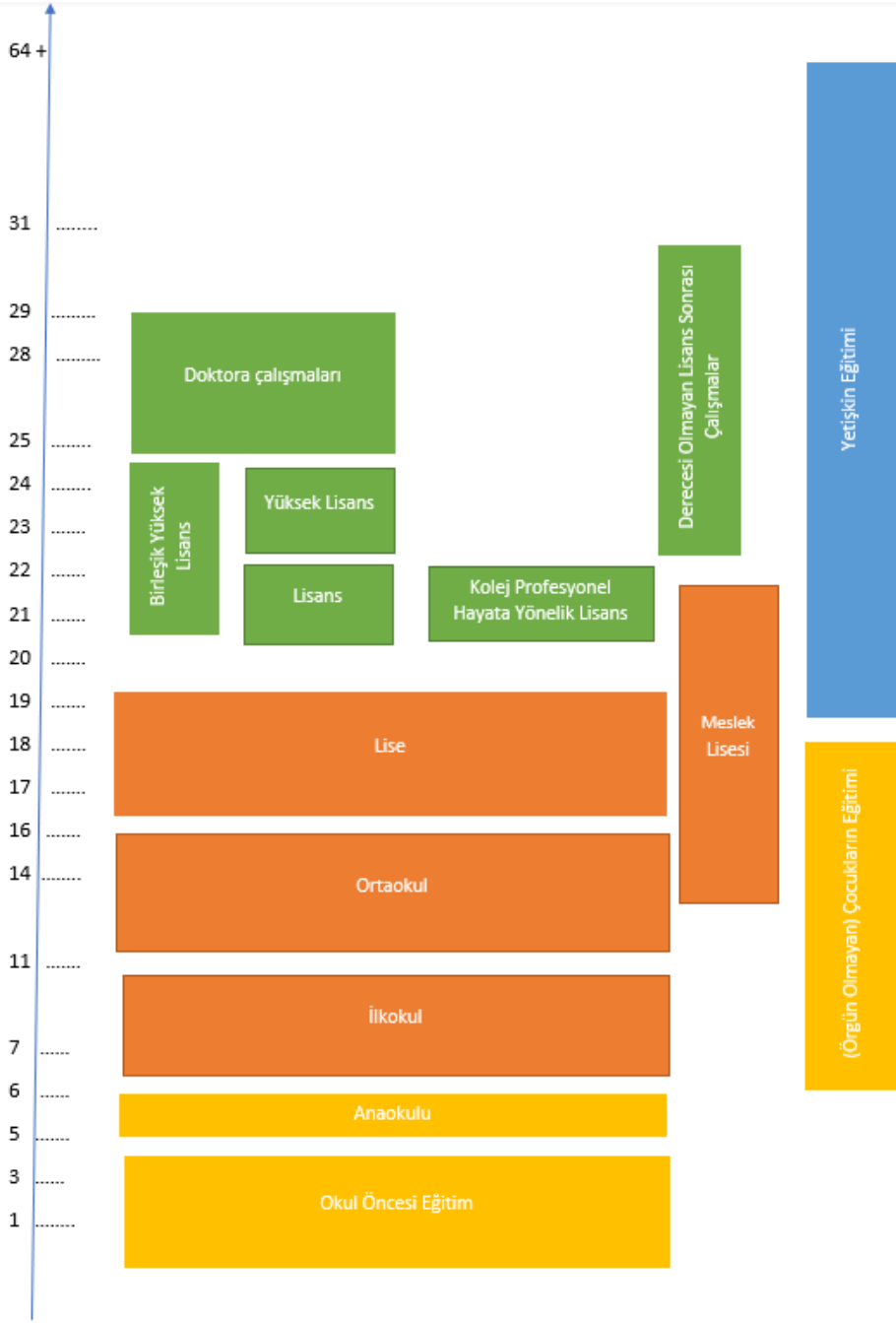
Litvanya'da temel eğitim 7 yaşında ilkokul ile başlar, lise bitimine kadar devam eder. (Bknz: Şekil.3) Eğitim ilkeleri anayasada belirlenmiştir. Anayasa 25 Ekim 1992'de Litvanya vatandaşları arasında yapılan bir referandumla kabul edilmiştir.

Anayasa şunu belirler:

- 16 yaşından küçükler için eğitim zorunludur.
- Şehir ve ilçelerde genel eğitim ve meslek okullarında öğrenim görmek ücretsizdir.
- Yükseköğretim, bireyin yeteneklerine göre herkese açıktır.
- Akademik başarıları iyi olan öğrenciler için yükseköğretim kurumlarında ücretsiz eğitim garantilidir.

2013-2022 Ulusal Eğitim Stratejisi, ulusal eğitim politikasının dört ana hedefini belirler:

- Yansıtıcı, sürekli gelişen ve son derece etkili profesyonel öğretmenler ve öğretim görevlileri çalışması hedeflenir.
- Yerleşik kaliteli eğitim kültürü desteklenir.
- Bireysel yetenekleri ortaya çıkarmak ve özel ihtiyaçları karşılamak için koşulların yaratılması hedeflenir.
- Hayat boyu öğrenmenin teşvik ve eşit koşullara dayalı sisteminin kurulması amaçlanır.

Şekil 4. Litvanya'da eğitimin (tahmini) yaş aralıklarına göre yapılandırılması
 Kaynak: (Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania, 2004, sf. 23)

Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı, stratejik eğitim planlarının ulusal politika haline getirilmesinde, eğitim ve bilim konusunda yıllık programların taslaklarının oluşmasında rol oynamakta ve teklifleri sunmaktadır. Ayrıca, hükümetçe verilen kararları onaylamakta, olgunluk sınavlarını organize etmekte, eğitim, öğretim ve çalışmalarını, genel içeriği kontrol edip onaylamaktadır. Örgün eğitim çerçevesi (genel programlar ve konu programların yanı sıra öğretim, eğitim ve çalışma planları), ulusal ulaşılan eğitim

düzeyleri için standartlar (yükseköğrenim ve doktora çalışmaları hariç), mesleki eğitim standartları, yüksek öğrenim alanları için kılavuz ilkeleri belirlemekte, eğitim, öğretim programına uygulanabilir akreditasyon kriterleri ve akreditasyon sırasını gözden geçirmektedir.

İlçe Müdürünün Yönetimi ise ilçedeki milli eğitim politikasını onaylamakla ve ilçe için stratejik eğitim planlarını, yan eğitim sağlayıcılarının faaliyetleri, özel okullar ağı ve belediye kurumları ile birlikte, zorunlu ve genel eğitim programlarına göre özel ihtiyaçları belirlemekle sorumludur.

Belediyeler ise yetişkin eğitiminden sorumlu olan kurumlardır. Ayrıca, belediyeler de eğitim politikalarında ve faaliyetlerinde görev almakta ve belediyenin sorumlu olduğu yerlerde ulusal eğitim politikasını yürütmekte, stratejik eğitim planlarını onaylamaktadır. Belediye için ve okul ağının yeniden yapılandırılması için genel planı belirlemekte, okul öncesi ilkokul, temel ve ortaokullar, çocuklara zorunlu eğitim sağlamak için gerekli ortamı sağlamaktadır. Mesleki eğitim ağının oluşturulması ve yetişkin eğitim sağlayıcılarının ihtiyaçları doğrultusunda nüfusu, bağımsız olarak yaygın eğitim sağlayıcıları ağını oluşturmayı gerçekleştirir.

Okul müdürü, ulusal eğitim politikasının yanı sıra, ilgili yasalar ve diğer mevzuat okulundaki icra okul aktivitelerini sağlamakla ilgilenir. Genellikle belediyeler okul müdürünün rolünü oynar. Sivil toplum örgütleri ve özel bireyler de bu tür okulların kurucuları olabilir. Kamu desteği eğitimin her kademesinde ön plandadır.

Yetişkin Eğitimi ve Litvanya

Litvanya, Avrupa Birliği “Hayat boyu Öğrenme 2010 (LifeLong Learning 2010)” çerçeve programına katılan 14 üye ülkeden biridir (European Union, 2002). Özellikle, Avrupa Birliği’ne katıldığı 2004 yılından bu yana, hayat boyu öğrenme konusunda kayda değer politikalar ve uygulamalar içerisinde yer almıştır. Ülkenin bu çalışmalara hız kazandırmasındaki önemli motivasyonlarından birisi de, vatandaşlarının özellikle istihdam alanını zenginleştirecek becerilerin edinmesi ve böylece gelişen dinamik Litvanya ekonomisini canlandırmaktır (Dromantiene ve Zemaitaityte, 2014). Bu anlamda gelişmekte olan ülkelere bir deneyim sunabilecek niteliktedir. Ayrıca, Litvanyalı yetişkinlerin çoğu (%63) hayat boyu öğrenme etkinliklerine yönelik olarak olumlu bir tutum göstermektedir (Dromantiene ve Zemaitaityte, 2014). Litvanya yaklaşık olarak 3 milyon nüfusa sahip olması ile, konu ile ilgili gelişimi araştırılabilir ve gözlenebilir bir

ölçektedir. Bununla birlikte, son yıllarda hayat boyu öğrenme politikalarında köklü yapısal değişiklikler yapmış olması ile (Taljunaite ve Labanauskas, 2010) incelemeye değer niteliktedir.

Litvanya PIAAC Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hayat boyu öğrenme kapsamında, bazı ülkelerin yetişkinlerinin sahip olduğu bilgi ve becerileri hakkında oldukça önemli veriler sunan OECD'nin yürütmekte olduğu Yetişkin Yeterliklerinin Uluslararası Değerlendirilmesi Programı (The Programme for the International Assessment of Adult Competencies- PIAAC) kapsamında incelenen üç alandan ikisinden “sözel beceriler” konusunda ortalama ve “sayısal beceriler” konusunda ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir (TEDMEM, 2016). Bu yönleri ile genel olarak hayat boyu öğrenme kapsamında iyi bir örnek teşkil etme potansiyeline sahiptir. Ancak, bu gerçeklik ile birlikte değerlendirilen üçüncü boyutta, Şekil 5'te de görüldüğü gibi “Teknoloji Yoğun Ortamlarda Problem Çözme” alanında diğer ülkelerin ortalamasının altında olduğu göze çarpmaktadır (TEDMEM, 2016). Bu durum ise, yine OECD'nin (2016: 2) bir raporuna göre Litvanya'yı “Türkiye ve Şili ile benzer bir konumda” değerlendirilebilir göstermektedir. Ancak, Litvanya yetişkin eğitimindeki bu zayıf yönünü güçlendirmek adına son yıllarda ortaya koyduğu politikalarında ve ivme kazandırdığı uygulamalarında teknoloji okuryazarlığını diğer vazgeçilmez temel yeterlilikler ile birlikte değerlendirerek bu yönde önemli bir güçlendirme çalışmalarına yer vermektedir (Bkz. Cedefop, 2017; European Association for the Education of Adults – EAEA, 2018; Education Information Network in Europe- EURYDICE, 2018). Litvanya, son yıllarda hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi alanındaki teknoloji okuryazarlığı ile ilgili olarak eylem planları oluşturmuş, çalıştaylar, konferanslar, eğitimler düzenlemiş ve yine teknoloji okuryazarlığı becerisini gerektiren ve aynı zamanda hayat boyu öğrenme imkanları sunan, halkın kullanımına açık EPAL, SMIS gibi internet tabanlı açık erişimli informal ortamlar geliştirmiştir (EAEA, 2018). Dolayısıyla, hayat boyu öğrenme alanında değerlendirilen üç alandan ikisinde OECD ülkelerinin ortalaması ve üstü bir yerde, teknoloji okuryazarlığı gerektiren bir alanda ise Türkiye ile benzer bir konumda olup bu durumunu eğitimlerini iyileştirme çalışmalarında bulunan Litvanya deneyimini incelemek araştırmanın yürütüldüğü Türkiye ve gelişmekte olan ülkelere örnek bir durum sunabilecektir.

	Ortalamanın önemli ölçüde üzerinde
	Ortalamadan çok farklı değil
	Ortalamanın önemli ölçüde altında

Ülkeler	Sözel ortalama puan	Sayısal ortalama puan	Teknoloji Yoğun Ortamlarda Problem Çözme 2. düzey ve 3. düzeyde bulunanların yüzdesi %
OECD ülkeleri			
Avustralya	280	268	38
Avusturya	269	275	32
Kanada	273	265	37
Şili	220	206	15
Çek Cumhuriyeti	274	276	33
Danimarka	271	278	39
İngiltere	273	262	35
Estonya	276	273	28
Finlandiya	288	282	42
Flaman Bölgesi(Belçika)	275	280	35
Fransa	262	254	m
Almanya	270	272	36
Yunanistan	254	252	14
İrlanda	267	256	25
İsrail	255	251	27
İtalya	250	247	m
Japonya	296	288	35
Kore	273	263	30
Hollanda	284	280	42
Yeni Zelanda	281	271	44
Kuzey İrlanda (Birleşik Krallık)	269	259	29
Norveç	278	278	41
Polonya	267	260	19
Slovak Cumhuriyeti	274	276	26
Slovenya	256	258	25
İspanya	252	246	m
İsveç	279	279	44
Türkiye	227	219	8
Amerika Birleşik Devletleri	270	253	31
OECD ortalaması	268	263	31
Ortak ülkeler			
Güney Kıbrıs	269	265	m
Jakarta (Endonezya)	200	210	m
Litvanya	267	267	18
Rusya Federasyonu	275	270	26
Sinqapur	258	257	37

Şekil 5.Yetişkinlerin sözel, sayısal ve problem çözme becerileri performansları
Kaynak: (TEDMEM, 2016, sf 3)

Bu durum, Litvanya'nın Avrupa Birliği kapsamında katıldığı hayat boyu öğrenmeye ilişkin programlar ve ülke politikası olarak hayat boyu öğrenme yaklaşımını benimsemesi açısından önem arz etmektedir. Özellikle, European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop, 2017) tarafından da belirtildiği üzere ülkenin 2023 senesi için hedeflediği, yetişkinlerin %12'sinin hayat boyu öğrenmeye dahil olması yönünde bir başarı elde edebilmesi, Teknoloji Yoğun Ortamlarda Problem Çözme becerilerini geliştirmeye yönelik olarak elde edilen sonuçlar bağlamında önemlidir. Hayat boyu öğrenme kapsamında teknoloji bilgi ve becerisi edindirme ile eğitimde teknoloji uygulamaları, ülkenin eğitim hedefleri (Bkz. UNESCO, 2010/11) ve stratejileri arasında (DeFillippi ve Wankel, 2008) yer almaktadır.

Hayat boyu öğrenmenin farklı boyutları bulunmakla birlikte teknoloji okuryazarlığı PIAAC gibi programlarda da araştırılan bir bilgi ve beceri türüdür. PIAAC

programında sayısal, sözel beceriler ile birlikte teknoloji okuryazarlığı ile ilişkili bir beceri de ölçülmektedir. Ural'ın (2009) değerlendirmesi ile gelişmekte olan ülkelerde öncelikli program alanları okuryazarlık, temel eğitim, iş, meslek ve beceri eğitimi olarak öne çıkarken, gelişmiş ülkelerde ise yetişkin eğitimi daha çok iş dünyasındaki değişim, teknoloji, iletişim ve bilişim alanındaki yenilikler üzerine yani çoklu okuryazarlıklar üzerine odaklanmaktadır. Benzeri bir vurguyu Coiro, Leu ve Kinzer (2004) yapmaktadır. Buna göre, okuryazarlık kavramının boyut kazanıp yeni okuryazarlıklar (medya okuryazarlığı, finansal okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı gibi) adını aldığı günümüzde profesyonel ve özel yaşamlarımızda bilgiyi öğrenen, öğrendikten sonra ona anlam katan, değişen bilgi ve iletişim teknolojileri ile birlikte güncel olmayı gerektiren bir anlayış kapsamlı bir öğrenme felsefesini ve uygulamasını gerektirir. Ancak, çalışmanın sınırlılıkları dikkate alındığında bu çalışma kapsamında, çok zengin bir çerçeveye sahip olan hayat boyu öğrenme becerilerinden teknoloji okuryazarlığı bilgi ve becerisine odaklanılmış ve Litvanya örneği üzerinde durulmuştur.

Teknoloji Okuryazarlığı Politikaları

Litvanya'da yetişkin eğitiminin finansmanında belli başlı kaynaklar bulunmaktadır. Bunlar, kamu bütçesi, AB'nin düzenli yardımları ve özel sektör tarafından yapılan yatırımlardır (Taljunaite vd, 2010).

Tablo 3

Litvanya'nın 5 Aşamalı Eğitsel Stratejisi

1988-1991	1992-1997	1998-2002	2003-2008	2009-2020
Ulusal Okul Anlayışı (biçimlendir iş)	Ulusal Okul Sistemi (uygulama)	Eğitimde Reform Hareketinin Önceliklerinin Onaylanması	Ulusal Eğitim Stratejisi'nin provize edilmesi.	Litvanya Cumhuriyeti'nde Yüksek Eğitim ve Bilim kanununun yürürlüğe girmesi

Kaynak: (Empirica, 2014)

2014 Ocak ayı ülke raporuna göre Litvanya'da BİT alanında uzman eksikliği görülmüştür ve bunun giderek arttığı gözlemlenmiştir. Girişimciler desteklenerek bu alanda uzman yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Uzmanlara göre, BİT uzmanları dünya

genelinde bu alanda yönelik ihtiyaçların artmasından dolayı, rekabetçi maaşlar dolayısı ile yurt dışına gitmektedir. 2014 ve 2020 arasında Kamu Politikaları ve Yönetimi Enstitüsü 8 kuruluşu görevlendirmiştir. Bu kuruluşlar Litvanya vatandaşlarına akıllı internet kullanım becerilerini, bilişim becerilerini ve iş dünyasında bilişim ile ilgili çözümleri kazandırmayı amaçlamıştır.

Teknoloji Okuryazarlığı Konusunda Aktif Karar Alıcılar ve Paydaşlar.

2005-2011 için Litvanya Bilgi Toplumu Geliştirme stratejisi, bilgi toplumunun çeşitli yönlerde (bilgi ekonomisinin ve BT altyapısının geliştirilmesi, kamu yönetiminin modernizasyonu) geliştirilmesini amaçlamıştır (Empirica, 2014).

Litvanya e-beceriler raporuna göre (Empirica, 2014), 2011-2019 için Litvanya Bilgi Toplumu Geliştirme Programı yürürlüğe girmiştir. Bu program BİT(bilgi işlem teknolojileri) kullanımı yoluyla Litvanyalıların yaşam kalitesini ve iş ortamını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Programda ana hatlarıyla belirtilen üç öncelik vardır: e-becerilerin geliştirilmesi, e-hizmetlerin ve BİT altyapısının geliştirilmesi ve ayrıca tanıtımın teşvik edilmesi.

Hayat boyu öğrenme kavramı ülkelerin yaşam kültürünün bir parçası oldukça ulaşılması hedeflenen refah seviyesine hem ekonomik hem de vatandaşların sağlıklı ruh halinde, mutlu olması kolaylaşacaktır. Öğrenme kültürü içselleştikçe ve hayata yaygınlaştıkça her yaşta bireylerin; ülkelerini dolayısı ile kendilerini ilgilendiren konularda katılımcı olma payı artacak, ifade etme yetkinlikleri gelişecektir (Ünlühisarcıklı, 2009). Noodings (2016)'in belirttiği üzere, eğitim insanların kendi benliklerini en iyi biçimde geliştirmelerine olanak sağlaması, yararlı ve tatmin edici süreçlerde insanı desteklemesi kendini iyi analiz edebilme becerisi, karakter gelişimini desteklemesi açısından değerlidir ve bireyin mutluluğu toplumun huzuru ile doğrudan ilintilidir. Bu yüzden ki öğrenme sürekli hale gelmelidir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın modeli, çalışma belgeleri, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi ve nasıl çözümlendiği ile ilgili bilgiler açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Litvanya'daki hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi kapsamındaki teknoloji okuryazarlığı eğitimlerinin araştırıldığı bu çalışma, “mevcut durumu değiştirmeden, belirli araştırma sorularına yönelik olarak var olan durumu ortaya koymayı amaçlayan” tarama modelindedir (Karasar, 1984). Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin araştırıldığı algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Nitel araştırma, belirli olgu ve olayları kendi doğal ortamı içerisinde “çok yönlü ve uzun süreli olarak derinlemesine incelemektir” (Şaban, 2006).

Yöntembilim alanyazını incelendiğinde belge tarama araştırmasının “bir olay/olgunun doğasını anlamak, bu olay/olgunun gelişim sürecinde ortaya çıkan benzer ve farklı durumları ortaya sermek” ya da “incelenen olay/olguyla ilişkili farklı değişkenler ortaya koyarak yeni bakış açıları yaratmak amacıyla” ortaya konulabilecek bir araştırma türü olarak ele alındığı gözlemlenmektedir. Buna göre belgesel tarama, tanımlanan amaç ya da sorun durum uyarınca araştırmaya veri oluşturacak çalışmaların toplanması, değerlendirilmesi, çözümlenmesi, yorumlanması ve yayımlanmasını içermektedir (Hart, 1998: Akt: Randolph, 2009; Cohen, Mannion ve Morison, 2007, 201; Karasar, 2008, 183).

Yıldırım ve Şimşek (2011) belge incelemesini dört başlıkta ele almıştır: Dokümanlara ulaşma, Özgünlüğü kontrol etme, Dokümanları anlama ve Veriyi analiz etme. Bu anlamda, aşağıdaki veri toplama başlığında bu prosedürlere uygun olarak nasıl süreçlerin ilerlediği ayrıntılı olarak değinilecektir.

1. Dokümanlara ulaşma

Ön İnceleme sürecinde “araştırma konusu ile ilgili daha önce yayınlanmış kitaplar, makaleler, tezler, konferans bildirileri, tarihi kayıtlar ve raporlar gibi eserler aranır, bulunur, incelenir ve bu sayede çalışmaya katkı sağlayacak bilgiler” ortaya konulmaya çalışılır. Bu incelemenin amacı kısaca, “araştırma konusunda ihtiyaç duyulan bilgilerin elde edilmesi” şeklinde söylenebilir (Turan, 2018). Bu tezde Ogawa ve Malen’in (1991, Akt: Randolph, 2009) bahsettikleri belge tarama konusunda başlıklarından yola çıkılarak birinci aşamada veri toplama ve yorumlama sürecine rehberlik için bir inceleme yapılmıştır.

2. Özgünlüğü kontrol etme

Çalışma Belgeleri başlığı altında da ayrıca belirtildiği gibi, bu tez kapsamında ISI Web of Science, EBSCO, ERIC, Google Akademik, YÖK tez veri tabanı, AB dijital kütüphanesi, Erasmus+ projelerinin veri tabanı ve veritabanlarında “Adult Education Lithuania, Digital Literacy in Lithuania”, “adult education and digital literacy”, “adult education” and/or “technological literacy” and/or “Lithuania”, “Litvanya’da yetişkin eğitimi” “Litvanya’da teknoloji okuryazarlığı” başlıklı arama sonuçlarından elde edilen 2004 senesi ve 2020 senesi aralığından bulunan belgeler incelenmiştir.

Belgeleri bu çalışmaya özgün katkı sunabilmesi için bu çalışmada , genel olarak Litvanya’da yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığının genel durumu, alt amaç olarak da a- Hangi kurumlar tarafından yürütülmektedir? b- Ne tür içeriklere sahiptir? c- Eğiticilerin nitelikleri nelerdir? d- Katılımcıların temel demografik özellikleri nelerdir? sorularına cevap olabilecek belgeler dikkate alınmıştır.

3. Dokümanları anlama

Bu aşamada, elde edilen belgeler AB raporları, uluslararası kurumların raporları, eğitim bakanlığına ilişkin resmi raporlar, makaleler, akademik çalışmalar türünde sınıflandırılmıştır. Belgelerden elde edilen bilgiler araştırma soruları çerçevesinde kategorilere ayrılmıştır.

4. Veriyi analiz etme

Yetişkin eğitiminde teknoloji eğitimlerinin genel profili farklı kaynaklardan edinilen bilgiler dikkate alınarak derlenmiştir. Bununla birlikte, AB projeleri ile teknik raporlara ulaşılmış, bunların yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığına etkisi analiz edilmiştir.

Çalışmanın diğer boyutunda ise, uzman görüşleri alınmıştır. Ek 1’de belirtilen 12 soru alanda uzman kişilere yöneltilmiştir.

Bulgular kısmında konu uzmanlarının görüşleri analiz edilmiştir. Uzman görüşleri alınan kişiler kendi alanında en az 7 yıl deneyimli ve 30 yıla kadar deneyim süresi bulunan uzmanlardan oluşmaktadır. Sorular araştırmacı ve danışman hocaları ile birlikte geliştirilmiştir. Görüş alınan uzmanlardan biri Litvanya’da AB kurumlarında üst düzey temsili bulunmakta aynı zamanda bir üniversitede akademisyendir. Diğer bir uzman Litvanya’nın yetişkin eğitiminde alana güzel bir örneğini sunduğu Üçüncü Çağ Üniversitelerinin savunuculuğunu ve başkanlığını yapmakta olan Sosyal Çalışma alanında da uzmanlaşmış bir temsilcidir. Covid-19 salgını nedeni ile iki görüşme çevrimiçi olarak gerçekleşmiştir. Tüm verilen cevaplar ölçeklendirilmiştir.

Ortaya konulan mevcut durum göstermektedir ki, hayat boyu öğrenme evrensel bir boyut kazanıp küresel düzeyde ülkelerin gündeminde yer alan önemli bir konu iken, başka ülkelerin deneyimlerinden yararlanmak, bu deneyimlerin yaygınlaşması adına örnek teşkil ederek yol gösterebilecektir. Bu noktadan hareketle, bu araştırma araştırmacının Avrupa Birliği desteği ile öğrenim hareketliliği gerçekleştirdiği Litvanya örneği ele alınmıştır ve Litvanya’daki yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığı eğitimleri bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır.

Çalışma Belgeleri ve Çalışma Grubu

Belge taraması ve de uzmanlar ile görüşmelerin yapıldığı bu nitel çalışmada kullanılan belgeler ve görüşme yapılan katılımcılar aşağıda açıklanmıştır.

Çalışma Belgeleri

Bu çalışma kapsamında, ISI Web of Science, EBSCO, ERIC, Google Akademik, YÖK tez veri tabanı, AB dijital kütüphanesi, Erasmus+ projelerinin veri tabanı ve veritabanlarında “Adult Education Lithuania, Digital Literacy in Lithuania”, “adult education and digital literacy”, “adult education” and/or “technological literacy”

and/or “Lithuania”, “Litvanya’da yetişkin eğitimi” “Litvanya’da teknoloji okuryazarlığı” başlıklı arama sonuçlarından elde edilen 2004 senesi ve 2020 senesi aralığından bulunan belgeler incelenmiştir. 2004’ten sonrası Litvanya’nın Avrupa Birliği’ne dahil olduğu süreçten sonrası değerlendirmeye alınmıştır.

İlk araştırma sonucunda, 117 belge bulunmuştur. Ön inceleme sonucunda, tez kapsamında ele alınacak kadar yeterli veri sunmayan, konu kapsamı dışında değerlendirilebilecek belgeler çalışmaya dahil edilmemiş ve bunlardan 57 tanesi detaylı olarak incelemiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmaya, yetişkin eğitimi ve teknoloji okuryazarlığı konusunda uzman olan beş akademisyen katılmıştır. Çalışma grubu olarak araştırmacının öğrenim hareketliliğini gerçekleştirdiği Litvanya’nın ikinci büyük şehri olan Kaunas’ta yaşayan teknoloji okuryazarlığı alanında çalışan akademisyenlerden görüş alınmıştır. Kaunas şehri, özellikle araştırmanın bağlamında önemli bir yere sahiptir. Litvanya Kültür Bakanlığı, bu şehirde bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerini geliştirmek için çalıştaylar ve önemli etkinlikler düzenlemektedir (European Association for the Education of Adults – EAEA, 2018).

Çalışma grubuna ulaşmada, araştırmacının Erasmus programı kapsamında bulunduğu Vytautas Magnus Üniversitesi’nin kolaylaştırıcı ve yol gösterici rolü bulunmaktadır. Bu kapsamda, görüşme yapılan akademisyenlerin bilgileri aşağıdaki gibidir.

Akademisyen 1: A1 olarak kodlanan akademisyen, hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi alanında yaklaşık olarak 20 yıl çalışan, Üçüncü Çağ Üniversitelerinden sorumlu olan bir uzmandır.

Akademisyen 2: A2 olarak kodlanan akademisyen, Avrupa Birliği’nde teknoloji okuryazarlığı alanında çalışan, yaklaşık olarak 20 yıldır bu ve benzeri konularda yayınları olan bir uzmandır.

Akademisyen 3: A3 olarak kodlanan akademisyen, 7 yıldır teknoloji okuryazarlığı üzerine dersler veren bir akademisyendir.

Akademisyen 4: A4 olarak kodlanan akademisyen, yaklaşık olarak 30 yıldır Litvanya'nın yetişkin eğitimine dâhil olma sürecini içeren çalışmaları sürdüren ve dijital okuryazarlık alanında çalışmış bir akademisyendir.

Akademisyen 5: A5 olarak kodlanan akademisyen, yaklaşık 20 yıldır yetişkinlerin genel becerileri, yetişkinlerin topluma fayda getirecek STK çalışmalarında gönüllü olması, yetişkinlerin kendilerinden genç insanlara yol gösterici, mentör olmaya katılım göstermeleri gibi konularda araştırmalar yürüten bir akademisyendir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın araştırma sorularından olan teknoloji okuryazarlığı eğitimlerinin incelenmesi için ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yayınlanan belgeler incelenmiştir. Belge taramasına ilişkin veri toplama sürecine yukarıda değinilmiştir. Ulusal ölçekte, Litvanya Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından yayınlanan belgeler, yine bu bakanlık bünyesinde bulunan, Hayat Boyu Öğrenme Bölümü (Lifelong Learning Department Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania) tarafından yayınlanan belgeler ile bakanlık yetkililerince kurulan Litvanya Yetişkin Eğitimi ve Bilgi Merkezi (Lithuanian Centre for Adult Education and Information- LCAEI) tarafından yayınlanan belgeler ve son olarak Litvanya Yetişkin Eğitimi Derneği (Lithuanian Association of Adult Education) tarafından yayımlanan belgeler incelenmiştir. Uluslararası ölçekte ise, Avrupa Birliği, UNESCO, BM, UNICEF, DB ve OECD gibi uluslararası öncü ve resmi kuruluşlar tarafından yayınlanan raporlar incelenmiştir.

Araştırmanın diğer amacı olan Litvanya'daki yetişkin eğitimindeki teknoloji okuryazarlığında yaşanan sorunların, olanakların ve eğilimlerin belirlenebilmesi için ise bu soruların cevabını verecek yeterliklerde alanyazın bilgisi, deneyim ve öngörüye sahip olabileceği düşünülen beş akademisyen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşme sorularına EK1'den ulaşılabilir.

Akademisyenlerle yapılan görüşmelere yönelik sorular oluşturulurken, bir yetişkin eğitimcisiinden, bir teknoloji okuryazarlığında uzman akademisyenden ve bir de Litvanya'daki yetişkin eğitimi alanında uzman olan ve aynı zamanda akademisyen olan, bu tezi yürüten araştırmacının Erasmus kapsamındaki Litvanya'daki mentöründen görüş

alınmıştır. Görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmış ve görüşme soruları yarı-yapılandırılmış olarak hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yaklaşımına göre analiz edilmiştir. Bu tür analizlerde, elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okura sunulması amaçlanmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2005). Çalışma kapsamında, içerik analizi yapılmıştır. Veriler sıklık dağılımı gösteren çizelgeler, temalar ve kodlama örnekleri ile Tablo 4’de sunulmuştur. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiğin frekans (f) tekniğinden yararlanılmıştır. Kodlamalar yapılırken doğrudan alanyazındaki kavramlardan yararlanılmamış, daha çok araştırma sorularının oluşturduğu temel temalar esas alınarak kodlama yapılmıştır. Aşağıdaki Tablo’da (Tablo 4) verilerin tematik kodlanmasına ilişkin bilgiler bulunmaktadır:

Tablo 4

Verilerin Litvanya’da yetişkinlere yönelik verilen teknoloji okuryazarlığı ile ilgili olarak temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler açısından kodlanması

Ana tema	Kategoriler	Örnek alıntı	Frekans
Temel sorunlar	Politika	<p>“Bence bizim ülkemiz hala eski yöntemlerle ilerliyor eğitim anlamında. Bizim yönetimimizde hala yetişkin eğitiminin yapılandırılması gerekmekte. Bu beklentiler oldukça yüksek ama halen okul eğitimi ile kıyaslandığında, yetişkin eğitimine yeterince eşit önem verilmediğini görüyoruz.”</p> <p>“Ayrıca yeni doğum yapmış olan kadınlara iki sene boyunca (maaşlarının yarısını alabilecekleri şekilde) iş garantisi veriyoruz. Ama döndüklerinde iş yaşamından çok kopuk oluyorlar. Özellikle teknolojinin sürekli güncellendiği düşünüldüğünde, onlar için geliştirici kurslar olmalı diye düşünüyorum.”</p>	7
	Koordinasyon eksikliği	<p>“Benim kanaatim ilgili bakanlıklarda eğitimsel etkinliklerin koordine oluşunu, her şeyin doğru ilerleyip ilerlemediğini, genel istatistikleri ve genel işleyişi düzgün bir şekilde görmemizi sağlayacak başka bir kurumun eksikliğidir. Genel resmi görmeye ihtiyacımız vardır.”</p>	5
	Dezavantajlı bireylerin kapsamaması	<p>“Ama örneğin eğer engelli bir bireyseniz, eğitim almanız karmaşıklaşacaktır. Çünkü eğitim merkezine nasıl ulaşacaksınız gibi kaygılarınız vardır. Bu gibi süreçler halen daha ortalama bir Avrupa Birliği ülkesinden az gelişmiştir ülkemizde.”</p>	4

(Devam ediyor)

Tablo 4 (Devam)

Verilerin Litvanya’da yetişkinlere yönelik verilen teknoloji okuryazarlığı ile ilgili olarak temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler açısından kodlanması

Ana tema	Kategoriler	Örnek alıntı	Frekans
	Bütçe	“Yetişkinlerin eğitime ayıracak bütçelerinin olmaması, yaygın eğitime katılmak için girişimlerinin olmamasını örnek verebiliriz. Bu konuda çok istekli değiller.”	3
Olanaklar	Ulusal ve uluslararası projeler, programlar ve teşvikler	“Örneğin bazı teşvik programları bulunmaktadır. İşveren eğer kişiye ilk deneyimi sunuyorsa (çalışanın ilk işi ise) bir kazanç edinmektedir, katkı payı gibi. Bu gibi teşvik programları bulunmaktadır”.	9
	Altyapı	“Litvanya’da gelişmiş bir ağ teknolojisi, yüksek hızda internet bulunmaktadır.”	8
	Halka açık kurumlar	“(Teknoloji okuryazarlığı üzerine) Kurslar kütüphanelerde veriliyor. Ücretsiz olarak okuyuculara ve öğrencilere sunuluyor.	7

(Devam ediyor)

Tablo 4 (Devam)

Verilerin Litvanya 'da yetişkinlere yönelik verilen teknoloji okuryazarlığı ile ilgili olarak temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler açısından kodlanması

Ana tema	Kategoriler	Örnek alıntı	Frekans
	(Kütüphaneler ve kültür merkezleri)	<p>Kütüphaneler yetişkin eğitiminde önemli bir unsurdur. Bizim yerel kütüphanelerimizde giderseniz görebilirsiniz, çok fazla aktivite uygulanmakta. Bunlara örnek verecek olursak, seminerler, diğer çeşitli aktiviteler diyebiliriz. Sadece kitap değiş tokuşu için değil biz bu merkezleri küçük eğitim merkezleri olarak adlandırabiliriz.”</p> <p>“Kültür merkezleri yerel olarak oluşturulmuştur. Buralarda da atölye çalışmaları yürütülmektedir. İnsanların birbirlerinden öğrenmeleri teşvik edilmektedir. Bizim aynı zamanda boş zaman geçirme merkezleri olarak isimlendirdiğimiz büyük alanlarımız da bulunmaktadır. Buralarda da konserler, dans eğitimleri ve şarkı söyleme aktiviteleri yapılmaktadır. Belediye tarafından finanse edilmektedir bu merkezler de.”</p>	
	Çalışma Bakanlığı dijital okuryazarlıkla iş edindirme teşviki	“Eğer işsizseniz İş Bulma Merkezi sizden sorumludur, sizin eğitim almanızla ilişkili olarak. İlk önce ekonomik faydalarından söz edebiliriz. Siz becerilerinizi yeniden geliştirme şansı elde edersiniz bu eğitimlerle. Geliriniz artabilir. Siz öğrendikçe ilerlersiniz, ileri versiyonunuza ulaşılırsınız.”	3

(Devam ediyor)

Tablo 4 (Devam)

Verilerin Litvanya 'da yetişkinlere yönelik verilen teknoloji okuryazarlığı ile ilgili olarak temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler açısından kodlanması

Ana tema	Kategoriler	Örnek alıntı	Frekans
Eğilimler	Hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin gerekliliği (aktif yaşlanma bakış açısı)	“Bence kişi yeni diller öğrenmekten yeni şeyler öğrenmekten vazgeçmemelidir. Çünkü gelecek geliyor, bizim kariyer yenilememiz gerekecek. Bizler hayal edebileceğimizden çok daha fazla beceriye ihtiyaç duyacağız. Çocuklarımız bizim sahip olduğumuzdan çok daha fazla beceriye sahipler. Bence ben de en az iki kez değiştireceğim mesleğimi”	6
	İstihdamda yeni teknolojilerin artan önemi	Aslında ülkenin ekonomik çıktıları yetişkin eğitimi ile yakından ilintili aslında. Çünkü iş gücü, insan kaynakları, insanların yetkinlikleri tümü ile yetişkin eğitimi ile alakalı. Bu beklentiler oldukça yüksek ama halen daha yeterince eşit önem gösterilmediğini görüyoruz okul eğitimi ile kıyaslandığında yetişkin eğitiminin. İzne ayrılan çalışanlar için dijital okuryazarlıklar önemli.	1
	STK'ların etkinlikleri	“Örgün olmayan eğitimler için yapılan bir katılım toplantısı bu kar amacı gütmeyen topluluklarca yapılıyor. Karar almada etkili oluyor.”	1

Tablo 4’de elde edilen verilen ışığında temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler Bulgular bölümünde ayrı başlık altında detaylandırılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu tezde alanyazın taraması yapılırken ve bulgular incelenirken resmi kaynaklardan ve bilimsel niteliği olan yayınlara ulaşılabilen veritabanlarından faydalanılmıştır. Ayrıca, ulaşılan bir bilginin doğruluğunu sınamak amacıyla belge taraması ve uzman görüşleri karşılaştırılarak çapraz sorgulama yapılmıştır.

Araştırmacı, Litvanya’da alan çalışması yapmak üzere 7 ay yaşamış ve gözlem yapmıştır. Bu esnada, Litvanya’daki uzman bir akademisyenle düzenli olarak görüşmeler yapmış, bu akademisyenin mentörlüğü ile birincil kaynaklara, güvenli verilere ve alanında uzman kişilere ulaşarak, Litvanya’da teknoloji okuryazarlığını kapsayan yerlerde (kütüphaneler, üçüncü nesil üniversiteler gibi) gözlem yapmıştır. Araştırma sonuçları raporlanırken bu uzman akademisyenden görüş alınmıştır ve böylece verilerin doğruluğu bir kez daha uzman görüşü ile doğrulanmıştır. Nitel verilerin kodlanması ise sadece araştırmacı tarafından yapılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sorularına yönelik bulgulara yer verilmiştir. İlk olarak, belge taraması sonucunda Litvanya’da yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığının genel durumunun betimlenmesi yapılacaktır. Daha sonra, uzmanlarla yapılan görüşmelerin bulguları yaşanan temel sorunlar, olanaklar ve eğilimlerin incelenmesi açılarından sunulacaktır.

Litvanya’da Yetişkinlere Yönelik Teknoloji Okuryazarlığının Genel Durumu

Bu bölümde, belge taraması sonucunda yetişkin eğitiminin hangi kurumlar tarafından yürütüldüğü, ne tür içeriklere sahip olduğu, eğiticilerin nitelikleri ve katılımcıların temel demografik özelliklerine ilişkin bilgiler ele alınacaktır.

A. Litvanya’daki Yetişkin Eğitimi Veren Kurumlar

EAEA (2011) raporuna göre, Litvanya’da yetişkinler, yetişkin okullarında (formal eğitim veren yetişkin eğitim merkezleri ve informal eğitim veren özel kurumlar gibi) veya yetişkin eğitim merkezlerinde eğitim alabilmektedir. Meslek okulları, kolejler, üniversiteler, işgücü piyasası eğitim merkezleri, örgün ve yaygın eğitim programlarına uygun olarak veya özel şirketler veya kamu kuruluşları tarafından düzenlenen kurslara uzaktan eğitim merkezlerinde eğitim alabilmektedir.

Litvanya’ya (ve diğer bazı AB ülkelerine) özgü durumlardan birisi de, nüfusunun önemli oranda yaşlı bireylerden oluşması ve bu bireylere yönelik Üçüncü Çağ Üniversitesi’nin hizmet vermesidir (Selecky, 2017). “Aktif yaşlanma” söylemi içerisinde yaşlı nüfusun öğrenmesini kolaylaştırmak için 1995 senesinden bu yana olan Üçüncü Çağ Üniversiteleri (Third Age University -TAU) katılımcılara birbirlerinden öğrenme olanağı da sunar. Eğitim etkinliklerinin de sorumluluğunu alan belediyelerde yaklaşık 16.500 üye ile 67 bağımsız Üçüncü Çağ Üniversitesi bulunmaktadır (Oğlak ve Canatan, 2020).

Genellikle kamu tarafından desteklenen bu kurumların yaklaşık olarak 6000 katılımcısı vardır. 13'ten fazla şehirde faaliyet gösterir. Toplamda 23 fakültesi vardır. Bunlardan bazıları; Sağlık, Ev Ekonomisi, Müzik, Yabancı Diller, Kültürleri Tanıma, Ruhsal Gelişim, Tarih, Politika Bilimleri vb.'dir. Öğrenme motivasyonu yaşlı nüfusun sosyalleşmesine de olanak tanımaktadır. Bu sayede olan sosyal etki toplumun sağlığını da olumlu yönde etkiler. Üçüncü Çağ Üniversitelerinin teknoloji okuryazarlığı konusunda da eğitimleri bulunmakta olup, bu eğitimlere aşağıdaki bölümde ayrıntısı ile değinilmiştir.

Bunun dışında, bir takım teknoloji destekli ortamlar da her ne kadar kurumlar kadar yapılandırılmış bir çerçevede ele alınamasa da eğitim kaynakları olarak etkili bir yere sahiptir. Örneğin, Litvanya'da Eğitimde Bilgi Teknolojileri Merkezi tarafından kurulan Eğitim portalları bulunmaktadır. Bu ortamlar ile sunulan e-okulunun amacı eğitim işçilerine, öğrencilere ve ebeveynlerine eğitim bilgileri ve e-hizmetler sunmaktır. Bu eğitim portalı, eğitim içeriğine erişilebilirliği artırmayı ve e-iletişim araçlarını kullanma koşulları yaratmayı amaçlamaktadır (European Commission, 2019).

Son olarak, bilgi toplumu göstergesi olan kütüphaneler de kitap gibi basılı kaynakları erişime açmanın dışında, toplumu içine alan etkinlikler ve eğitimler sunmaktadır (My Government/ Government of the Republic of Lithuania/ Litvanya resmi sitesi, 2020). Litvanya'da kütüphanelerin önemli bir yeri vardır ve verilen eğitimler arasında yetişkin nüfusa yönelik teknoloji okuryazarlığı eğitimleri de bulunmaktadır. Gelişmiş ağ teknolojisine sahip olan Litvanya'da kütüphanelerde dijital okuryazarlık alanında aktiviteler yapılmaktadır. Çeşitli seminerler düzenlenmekte, vatandaşlara e-okuma alanında destekler sunulmaktadır.

B. Yetişkin Eğitimi Teknoloji Okuryazarlığı İçerikleri

Litvanya'da yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığı eğitim içeriklerine bakıldığında iki önemli kurum ön plana çıkmaktadır. Bunlar Üçüncü Çağ Üniversiteleri ve kütüphaneler olmaktadır. Bunun dışında giriş dersleri, en temel olan dersler ön plana çıkmaktadır. Uluslararası projeler ve ulusal programlar resmi kaynaklardan incelendiğinde (Tablo 5'te sunulduğu gibi veya resmi e-devlet sitesi olan My Government (Government of the Republic of Lithuania) üzerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda), içeriklerin genel olarak banka işlemleri gibi günlük hayatta teknolojinin nasıl

kullanılacağına ilişkindir. Örneğin, banka işlemlerinin nasıl dijital ortamlarda yürütüleceği öğrencilere öğretilmektedir. Yaşlıların (yetişkin) ödemelerini bu yolla yapmaları gerekliliği gün geçtikçe arttığı için dijital okuryazarlık becerisinin elzem nitelik olması ön plana çıkmaktadır. Günlük hayatta nitelikli bir yaşam sürdürebilmek için (aktif yaşlanma bakış açısından) temel dijital bilgi ve beceriler de öğretilmektedir. Örneğin, doktordan nasıl çevrimiçi randevu alınması gerektiği öğretilmektedir. Vize işlemleri, bilet alma gibi ulaşım işlemleri, devletle ilgili tüm bürokratik işlemler dijital ağ üzerinden gerçekleştirilmektedir ve bu işlemler teknoloji okuryazarlığı kapsamında yetişkin bireylere öğretilmektedir. Elektronik cihazları kullanabilmek yine teknoloji okuryazarlığının alt başlığında yer almaktadır.

Ulusal ve Uluslararası Büyük Ölçekli Proje ve Programlardaki Teknoloji Okuryazarlığı. Bu bölümde, kurumsal olarak düzenli ve yapılandırılmış bir biçimde verilmeyen ve fakat ülkenin teknoloji okuryazarlığını önemli düzeyde etkileyen büyük ölçekli projeler ve bu projelerin içeriklerine proje temel bilgileri ile birlikte yer verilmiştir. Bu projeler, ulusal ve uluslararası destekli olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

Ulusal Teknoloji Okuryazarlığı Projeleri. Litvanya’da devlet destekli ve/ya özel sektörün öncülük ettiği projeler yetişkinlerin ve ülkenin ihtiyacına göre belirli bir süre çerçevesinde yürütülmektedir. Bu projelerden bazılarının içerikleri ile birlikte aşağıda yer verilmiştir.

Bu bölümün hazırlanmasında, Avrupa Komisyonunun tarafından sunulan, “Avrupa’da e-Beceriler. Litvanya Ülke Raporu” (Empirica, 2014) belgesi yol gösterici olmuştur.

Evrensel Bilgisayar Okuryazarlığı Programı. Dijital okuryazarlık ilgili evrensel bilgi olarak kabul edilir. Kullanıcı düzeyinde iletişim teknolojilerindeki yeterlilik ve donanım ve yazılımdaki beceriler anlamına gelir. Program, tüm vatandaşlar için bilgisayar okuryazarlığı becerileri edinmeleri, dijital okuryazarlık öğretiminin yeterli kalitede olmasını sağlamayı ve dijital okuryazarlık programının izlenmesini sağlamayı amaçlamıştır. Dijital okuryazarlık uygulama önlemlerinin geliştirilmesi bağlamında, aşağıdaki hususlar üzerinde durulmalıdır: BT'nin eğitim kurumlarının müfredatına dahil edilmesi, altyapısı ile ilgili konunun geliştirilmesi (eğitim kurumları, kamu kurumları ve hanelerde), diğer siyasi önlemler (örneğin, vergi mekanizmaları). Örneğin, “Bibliotekos pažangai” (Kütüphane İlerlemesi) projesi sırasında yaklaşık 61.000 Litvanya vatandaşı halk kütüphanelerinde dijital okuryazarlık eğitimine katıldı. Bilgisayar okuryazarlığı eğitim katılımcılarının sayısına göre, bu Litvanya tarihinin en büyük projesiydi (Empirica,2014).

Yukarıda belirtilen projelerin dışında, Litvanya'da dijital okuryazarlığı teşvik etmeyi amaçlayan diğer programlar sosyal ve ekonomik yaşamın farklı alanlarında uygulanmaktadır. Bunlar aşağıdakileri içerir:

Litvanya Eğitim Sisteminde BİT'in Tanıtımı Stratejileri (2001-2004, 2005-2007, 2008-2012). BİT alanında hem genel eğitimi hem de mesleki eğitimi kapsamaktadır. 2008-2012 dönemi için üçüncü stratejinin temel amacı, eğitimde dijital bir içerik oluşturmak ve modern öğretim ve öğrenme hizmetlerini geliştirmektir. Bu proje çerçevesinde eğitimde BİT uygulama yöntemi geliştirilmiş ve yaklaşık olarak 3000 öğretmene eğitim verilmiştir (Empirica, 2014).

Litvanya Sanal Üniversite Programı (LVU). 2007-2012 bilim, çalışma ve eğitime adanmıştır. Programın temel amacı bilgi altyapısını genişletmek ve dijital dışlanmayı azaltmaktır. Birkaç üniversite, INFOBALT ve Visoriu IT Park ile ortak olarak “Lisans ve yüksek lisans düzeyinde bilgisayar bilimi ve bilgisayar mühendisliği çalışma programlarının güncellenmesi, oluşturulması ve uygulanması” girişimini uygulamıştır. Amaç, işgücü piyasasının talebini daha iyi karşılamak ve öğrencilere çekici ders programları sunmak için mevcut olanları yükseltmek ve yeni lisans ve yüksek lisans düzeyinde bilgisayar bilimi ve bilgisayar mühendisliği çalışma programları oluşturmaktır. Tüm yeni dersler, öğrencilerin pratik yeterliliklerini geliştirmek için araştırma ve imalat şirketlerinde işe yerleştirmeyi içerir.

Dijital girişimciliği desteklemek amacı ile 2010 senesinden bu yana pek çok etkinlik düzenlenmiştir (Empirica, 2014). 2011-2019 seneleri arasında Toplum Geliştirme Programı uygulanmıştır. Bu programla dijital anlamda yenilik katacak girişimler arasında Eğitim Bakanlığı da 1600 öğrenciyi, araştırmacıyı ve mentorü desteklemiştir. Üniversiteleri bir araya getiren yenilikçi bir ekosistemi uygulamayı amaçlayan paydaşlarında Macaristan, İsveç, Finlandiya ve Slovenya'nın olduğu ortak girişim modeli DEMOLA halen daha bu ülkelerde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Litvanya ulusal bilgisayar okuryazarlığı öncülleri projesi. İçişleri Bakanlığının Hükümetin Bilgi Toplumu Geliştirme Komitesi ile işbirliği içinde yürüttüğü proje, MES Bilgi Teknolojileri Merkezi, Litvanya Belediyeler Birliği ve SEB Bank 2007'den 2008'e kadar uzanmış ve 2,7 milyon € bütçeye sahiptir. Bilgisayar okuryazarlığı eğitim önlemlerinden oluşmaktadır. Uygulamalı bilgisayar okuryazarlığı becerileri programı, ECDL programı e-Vatandaş ile tutarlı olmuştur. Ulusal düzeyde 60 farklı Litvanya belediyesinde uygulanmıştır. Kırsal nüfusa ve yaşlılara özellikle hedef kitle olarak seçilmiştir. Kurslar 442 sınıfta ve 41 halka açık internet erişim noktasında gerçekleştirilmiş bulunup, projede 400'den fazla öğretmen görev almıştır. Başarılar, % 20'den fazlası kırsal bölgelerden gelen ve yaklaşık %15'i 60 yaşından büyük olan 50.413 katılımcıyı içermekteydi. Bazı paydaşlara göre engelliler arasındaki düşük katılım oranlarından hayal kırıklığına uğramış olduklarını belirtse de, program çok başarılı ve etkili olarak kabul edilmiştir.

Litvanya e-Vatandaşına Çevrimiçi Hizmetler Projesi. Proje, Langas i ateiti (Geleceğe Pencere) derneği ile bir dizi paydaş arasındaki bir ortaklıktan oluşmaktadır. Bu ortaklıkları sıralayacak olursak, sosyal ortaklar, Litvanya İş Değişimi (PES), Kamu İnternet Erişim Noktaları Derneği, ulusal kütüphaneler ağı ve Engelliler Derneği olarak görülebilmektedir. Finansman AB'nin yapısal fonlarından sağlanmıştır.

Association Langas i Ateiti (Window to the Future – W2F) (2010) verileri şu şekilde özetlenebilir: Proje 2010'dan 2012'ye kadar sürmüştür ve BİT ve e-hizmetleri kullanma becerisi olmayan yetişkin sakinleri hedef aldı. Proje uygulama döneminde 16.000'den fazla kişinin katıldığı eğitim kursları düzenlenmiştir. Eğitim kursları üç ana hedef gruba odaklanmıştır: işsizler, engelliler ve ülkenin kırsal nüfusu. 8.670 proje katılımcısı işsiz ve 6.942'si kırsal alanlardan olmuştur. Bu proje sona ermiştir, ancak bu proje sırasında kazanılan deneyim bir sonraki projeyi uygulamak için kullanılmaktadır (Geleceğe Pencere konusu ile aşağıda tekrar değinilecektir).

Toplum bilgisayar okuryazarlığı projesi. UNESCO'nun (2010) Litvanya özelinde hazırladığı rapor bu ve bu türden projelerin bulgularını açısından yol göstermiştir. Bu projelerden biri olan Toplum ve Bilgisayar Okuryazarlığı projesi (2010-2013) değişen dezavantajlı ve kırsal alanlarda yaşayan kişilere değişen çalışma ve iş ortamına uyum sağlamalarına yardımcı olmak için bilgisayar becerileri öğretmeyi amaçlamıştır. Proje sırasında 45 yaş ve üstü bireylere odaklanarak yaklaşık olarak 5300 kişiye eğitim verilmesi planlanmaktadır. Bu projenin amacı, günlük faaliyetlerde bilgi ve iletişim teknolojilerinin başarılı bir şekilde uygulanması için gerekli dijital okuryazarlık becerilerini geliştirirken, nüfusun pazardaki değişikliklere uyumluluğunu arttırmaktır. Infobalt tarafından Halk Kütüphaneleri ve Kaunas bölgesindeki diğer yerel paydaşlarla işbirliği içinde işletilmiştir.

Kütüphanelerde yapılan projeler. 2020 yılı itibari ile devam eden “Bağlantılı Litvanya ve Kütüphane” projesi Litvanya genelinde uygulanmaktadır ve nüfusun büyük bir hedef kitlesini hedeflemektedir - yaklaşık 500 bin kadar kişiyi kapsamaktadır (UNESCO, 2019). Hala çevrimiçi olmayan veya yetersiz dijital becerilere sahip kişiler hedef kitledeki kişilerdir. Bu kadar çok insanı eğitmek için dijital liderler eğitilmiştir ve hali hazırda ve e-öğrenme kursları geliştirmektedirler. Gönüllüler ağı da en az 2000 kişiyi bir araya getirmektedir. Ağa ayrıca, ülke çapında sakinlere yenilenmiş halka açık İnternet erişim noktaları hakkında tavsiyelerde bulunan 1.200 kütüphaneci katılmaktadır. Proje, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu ve Litvanya Cumhuriyeti Devlet Bütçesi tarafından finanse edilmektedir. Kütüphaneler, herhangi bir kişinin eğitimlere kayıt olabileceği toplum için ücretsiz dijital okuryazarlık kursları sunmaktadır. Bu eğitimin amacı, iş arayanlar için, özellikle en az nitelikli olanlar için gerçek bir katma değer yaratmaktır.

Kaunas nüfusu ve çevre ilçeler için günlük aktivitelerde beceri eğitiminde BİT uygulaması. Proje kapsamında Kaunas İletişim Okulu Druskininkai, Kaunas, Kaunas bölgesi, Kelmė bölgesi, Tauragė, Jonava, Jurbarkas, Lasdijai ve Ignalina belediyeleri bulunmaktadır. Kursu tamamlayan ve sınavı geçenlere ECDL temel sertifikaları ile verilmektedir. Projenin ana hedefi, günlük etkinliklerde başarılı BİT uygulaması için gerekli bilgisayar becerilerini geliştirirken nüfusun pazar değişikliklerine adaptasyonunu arttırmaktır. 2010-2013 yılları arasında devam eden projenin toplam bütçesi yaklaşık 546.000 € 'dur.

Çalışanların özel becerilerini güçlendirerek KOBİ'lerin rekabet gücünün artırılması projesi. Proje (2009-2012), ülkenin BİT sektöründen toplam 59 şirketin çalışanlarının katıldığı eğitimlerden oluşmaktadır. Eğitim programı özel bilgi ve yeni teknolojilerin ele alınması üzerine odaklanmıştır. Eğitim sadece Litvanya'da değil, diğer ülkelerde de yapılmaktadır. Litvanya'da katılımcılara temel beceriler öğretilmekte ve daha sonra kendi uzmanlık alanlarındaki yeterliliklerini geliştirmek için yabancı ülkelere gönderilmektedir. Ana projede BİT sektöründe çalışan uzmanların genel ve spesifik becerilerini geliştirmek, böylece sektörün genel olarak rekabet gücünü arttırmak hedeflenmektedir. Toplam bütçe yaklaşık 500.000 € olarak ayrılmıştır. Proje, Litvanya'dan 59 özel sektör şirketi ile işbirliği içinde INFOBALT tarafından yönetilmiştir.

Geleceğe Pencere projesi (Langas i ateiti). Bu projenin paydaşlarında, mobil telekomünikasyon şirketi olan Omnitel, sabit telekomünikasyon şirketi TEOL, ülkenin en büyük bankaları (örneğin, Swedbank, SEB) ve önde gelen Litvanya şirketlerinin bulunmaktadır. BİT şirketleri Alna ve ATEA, ülkedeki bilgi toplumunun gelişimini desteklemek için birlikte çalışmaktadır. İttifak, 2002 yılında kurulmuştur. Projenin amacı, Litvanya'da İnternet ve e-hizmetlerin kullanımını teşvik etmek ve böylelikle yaşam standardının ve Litvanya'nın Avrupa ve dünyadaki rekabet gücünün büyümesini teşvik etmektir. Langas te ateiti üç ana faaliyet alanında projeler uygulamaktadır: Genel İnternet Erişim Noktalarının (PIAP) kurulması; Nüfusun BİT kullanımı için eğitimi ve insanları e-hizmetler geliştirmeye ve kullanmaya teşvik etmek için tanıtım faaliyetleri.

Avrupa Birliği Destekli Projeler. Giriş bölümünde de bahsedildiği gibi Avrupa Birliği'nin Litvanya'ya birçok boyutta desteği olduğu gibi teknoloji okuryazarlığı konusunda da önemli katkıları olmuştur. Bu nedenle bu çalışmada, Litvanya'nın teknoloji okuryazarlığı politikalarını sadece ulusal değil, uluslararası düzeyde de ele alma ihtiyacı görülmüş olup bahsedilen katkılara içerik boyutu ile yer vermek amacıyla aşağıdaki tabloda yetişkin eğitimi bağlamında yürütülen AB destekli projelere değinilmiştir. Bu verilere, EU Litvanya (2020) ve de Erasmus plus (EU programme for education, training, youth and sport) proje veri tabanından ulaşılmıştır.

Tablo 5

Avrupa Birliği tarafından 2007 - 2020 yılları arasında finanse edilen Litvanya'daki tüzel kişiliklerin koordinatör olduğu projeler

Proje Adı	Konusu	Organizasyon Adı
Review and revive VET practices	Yetişkin Eğitimi, Rehberlik ve Danışmanlık, Açık Öğrenme Ortamları	Vytauto Didziojo universitetas
K-start: Transferring knowledge from senior to juniors & startups	Girişimcilik, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, İstihdam	Lithuanian University of Educational Sciences
Gender Equality & Diversity Planning at Workplaces	Eşit fırsatlar, Girişimcilik, Açık Öğrenme Ortamları	Office of Equal Opportunities Ombudsperson
EVETE 2 - Empowerment of Vocational Education and Training by Improving the E-Learning Competencies of Teachers and Trainers	Yetişkin Eğitimi, Açık Öğrenme Ortamları, Bilgi ve İşlem Teknolojileri	Kaunas University of Technology
Mentoring rural women through social networking	Yetişkin Eğitimi ve Öğrenme, Açık Öğrenme Ortamları, Sosyal Diyalog	Aleksandro Stulginskio Universitetas
Tele-Lab - virtual IT Security Lab	Girişimcilik, Açık Öğrenme Ortamları, Yüksek Eğitim	Vilnius Gediminas Technical University
Re-integration into Labour market through Entrepreneurship Skills Enhancement	Yetişkin Eğitimi ve Öğrenme, Eşit Fırsatlar, Girişimcilik	Vilnius Business College (Vilniaus verslo kolegija)
Development and certification of skills for European Educators focused on Safe ICT and Cyber threat prevention	Eşit fırsatlar, Açık Öğrenme Ortamları, Örgün olmayan öğrenimlerin şeffaflığı ve tanınırlığı	Geleceğe Pencere Derneği

(Devam ediyor)

Tablo 5 (Devam)

Avrupa Birliği tarafından 2007 - 2020 yılları arasında finanse edilen Litvanya'daki tüzel kişiliklerin koordinatör olduğu projeler

Proje Adı	Konusu	Organizasyon Adı
VOGS+Deaf: Parallel Establishing of European Vocational Guidance Standard Model of the Deaf people, developed under Leonardo da Vinci program of European Union, in Lithuania and Hungary with the help of Estonia and Germany	Dil öğrenme, Eşit Fırsatlar, Dezavantajlı İnsanlar	Radviliskis technology and business teaching center
Business Strategy development Training	Yetişkin Eğitimi ve Öğrenme, Girişimcilik, Açık Öğrenme Ortamları	Marijampole Mesleki Eğitim Merkezi
Transfer of Building Information Modelling Training Tool for the Increasing Competencies of Building Sector Specialists	Yetişkin Eğitimi ve Öğrenme, Eşit Fırsatlar, Dezavantajlı İnsanlar	UAB "AGA CAD"
INOVative Touchless Technologies in Lifelong Learning for people with severe disabilities (INOVATELL)	Yetişkin Eğitimi ve Öğrenme, Eşit Fırsatlar, Dezavantajlı İnsanlar	Valakupiai Rehabilitation Centre

Kaynak: (EU Litvanya, 2020)

Bu projelerde genel olarak, yetişkinlerin teknoloji okuryazarlığını geliştirebilecekleri ortamlar tasarlanmakta, eşitlik teması ile engelli ve genel olarak dezavantajlı grupların da teknoloji okuryazarlığı kazanması hedeflenmekte ve bu sayede kapsayıcı bir yaklaşımla temel düzeyde teknoloji bilgisi gerektiren bilgi toplumu bireylerinin yetiştirilmesi ile teknoloji bilgi ve becerisi kazandırılarak istihdam konularında bireylere yardımcı olmak hedeflenmektedir.

Bir örnek sunması açısından, Avrupa Birliği fonlu projelerden biri olan Yaşlılar için Bilgi İletişim Teknolojileri projesi şu şekilde özetlenebilir: Bu projede daha çok atölye çalışmaları düzenlenmiştir. Yeni bilgi ve iletişim teknolojileri, e-ticaret becerileri edinmek isteyen 50+ yaşlılar, proje fonu ile işe alınmıştır. Yaşlılarla çalışma deneyimi olan öğretmenler dernek eğitimlerine katılmıştır. Yaşlılarla çalışma konusunda biraz deneyime sahip, ancak bu bilgileri yenilemek, geliştirmek isteyen üst düzey kuruluşlar ve üyeler için aktiviteler düzenlenmiştir. Öğrenme isteğini güdüleyici etkinlikler tasarlanarak, 50+ yaş grubunun bilgilerini tazelemek adına aktivitelere yönlendirilmişlerdir (New Technologies for Seniors, 2017).

C. Eğiticilerin Nitelikleri

Eğiticilerin niteliklerini tespit etmeye yönelik bu araştırma sorusu araştırılırken, dil sınırlılığı ve erişilen kaynakların sınırlı olması nedeniyle daha çok dolaylı bilgiler ulaşılmıştır. Örneğin, belge taraması yöntemi sonucu bulgularan ve yetişkinlere teknoloji okuryazarlığı eğitimleri verilen kurumlardan Üçüncü Çağ Üniversitelerinde, kütüphanelerde, Litvanya'da Yetişkin Eğitim Merkezleri'nde vb eğitim veren eğitmenler tespit edilip, kurumların resmi sayfalarında sunulan eğitici bilgileri ve özgeçmişleri gibi bilgileri teker teker araştırılmıştır. Elde edilen verilerin neticesinde, eğitmenlerin daha çok üniversitelerde, kütüphanelerde ve STK'larda çalışmakta olduğu görülmüştür. Üniversitelerde çalışan eğitmenler en az lisans programını tamamlamış, teknoloji, BİT alanında uzmanlaşmış kişilerden oluşmaktadır.

Litvanya'da 1994 yılında kurulan Yetişkin Eğitim Merkezlerinde (Lithuanian Centre for Adult Education and Information (LCAEI)) çalışanların meslek eğitimi almış olmaları ya da lisans mezunu olmaları beklenir. Örgün olmayan eğitim daha çok sivil toplum örgütleri tarafından yapılmaktadır. Burada çalışan uzmanlar gönüllü olarak çalışmaktadırlar. Çalışmalarının karşılığında yol ücretleri, yemek ücretleri gibi bir takım harcamalar

desteklenmektedir. AB alanda çalışan uzmandan görüş alındığı üzere teknoloji okuryazarlığı alanında çalışan yetişkin eğitimi uzmanları daha çok kütüphanelerde ve müzelerde bulunmakta, topluma destek olmaktadır.

Genel olarak, Linma'ya göre (2021) teknoloji okuryazarlığı alanında çalışan eğitimcilerin nitelikleri değerlendirilecek olursa teknik anlamda ileri düzeyde bilişim bölümlerinden mezun olduklarını görmek mümkündür. Eğitim Bilimleri'nde yüksek lisans dereceleri olup bu alanda 20 yıla kadar deneyimleri bulunmaktadır.

Teknoloji okuryazarlığı alanda çalışan eğitici profillerine detaylı bakıldığında ana dillerinin yanı sıra Almanca ve Rusça dillerine de hakim olduğu gözlenmiştir. Matematik ve Bilgisayar Bilimleri alanında uzmanlığını almış kişiler de teknoloji okuryazarlığı alanda çalışmaktadır (KTU, 2021).

D. Katılımcıların Temel Demografik Özellikleri

Yapılan belge taraması sonucunda, net bir sayı ve profil betimlemesi olmamakla birlikte, şehirlerde yaşayan yetişkinlerin özellikle emekli olanların büyük bir kısmı Üçüncü Çağ Üniversitelerinde eğitim görmektedir. İletişim ve sosyalleşme amacıyla yetişkin eğitiminden faydalanan emeklilerin yanı sıra, istihdam edilme becerilerini artırmak amacıyla teknoloji okuryazarlığı alan orta yaş yetişkinler ve ülkeye adaptasyon becerilerini geliştirmek amacı ile bu eğitimlere katılan göçmen sınıfında yetişkinler bulunmaktadır.

Öğrencilerin genel özelliklerine bakılacak olursa lisans öğrencileri, yüksek lisans öğrencileri, öğretmenler, Üçüncü Çağ Üniversitesi öğrencileri, emekliler, teknoloji okuryazarlığı alanında eğitim görmektedirler. Emekliler ve yetişkinler için Üçüncü Çağ Üniversiteleri giderek önem kazanmaktadır. Öğretmenlik eğitimi alan yüksek lisans öğrencileri de teknoloji okuryazarlığı alan yetişkin eğitimi kategorisinde dikkat çekmektedirler.

2014 Ocak ayı ülke raporuna göre Litvanya'da BİT alanında uzmanlara ihtiyaç bulunmakta ve bu ihtiyacın giderek arttığı gözlemlenmektedir. Empirica (2014) sonuçlarına göre Tablo 6'da görüleceği üzere dijital okuryazarlık oranları 2009-2011 senelerinde yapılan araştırmaya göre Litvanya'da artış göstermektedir. Bu tabloda yer alan küresel rekabet göstergesine göre 2010 - 2012 seneleri arasında pozitif değişim yaşanmıştır. Tüm bu sonuçlara rağmen yine göstergelere bakılacak olursa, uzman ihtiyacı boyutunda Avrupa Birliği ortalamasının altında seyretmiştir. İstihdam içerisinde bilgi işlem teknolojisi alanında

çalışan uzman eksikliği bulunmakta olup, toplam sayı içerisinde Litvanya 27 AB ülke içerisinde 25. sırada olduğu gözlemlenmektedir. 2004'te yapılan araştırmaya göre 25-64 yaşındakilerinin % 6,5'i bir tür eğitim veya öğretim programına dahil olduğu görülmektedir. AB ortalaması bu yaş grubu için % 9.4'tür (Empirica, 2014).

Tablo 6

Litvanya'daki dijital okuryazarlık oranları

Lithuania						
	Puan 2009/2010	Sıralama 2009/2010	Puan 2011/2012	AB (27) Sıralama	Değişim Sıralama	Yorum
21.yüzyıl e-beceriler araştırması 2010 göstergesi	1	24				En yüksek puan: 5
Dijital okuryazarlık araştırması 2010 göstergesi	4	6				En yüksek puan: 9
Toplam istihdam içinde Bilgi İşlem Uygulayıcılarının Yüzdesi (2012)			%1,88	25		AB ortalaması %3,43
Toplam nüfusta dijital okuryazarlık oranları: (2009-2011)						
Yüksek derecede bilgisayar becerilerine sahip olan bireyler	%27	13	%32	6	↑	AB ortalaması %28.52
Yüksek derecede internet becerilerine sahip olan bireyler	%13	3	%27	2	↑	AB ortalaması %13.67
Son 3 ayda internet kullanan bireyler	%58	19	%64	2	↑	AB ortalaması %71.33
Küresel Rekabet Göstergesi (GCI) 2010/2012	4.3	22	4.41	17	↑	En yüksek Puan:5.61 AB ortalaması 4.52

Kaynak: (Empirica, 2014)

Bu noktada, yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığının geliştirilmesi ihtiyacı önemli bir yer edinmektedir. Bu ihtiyaca cevap veren bir girişim olarak 2004 yılında,

mümkün olduğunca çok yetişkinin öğrenme sürecine etkin bir şekilde dahil olması için, Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi ve Eylem Planı yürürlüğe girmiştir. Bu strateji, hayat boyu öğrenmeyi sağlayan mevcut temel politika boyutlarında genel bir bakış açısı sunmaktadır. Böylece, yetişkinlerin öğrenme etkinliklerine sürekli katılımı yani hayat boyu öğrenme gelişimleri hedeflenmiştir.

Akademisyenlerin Görüşlerine Dayalı Olarak Litvanya’da Yetişkinlere Dönük Teknoloji Okuryazarlığı Alanında Sürdürülen Eğitimde Yaşanılan Temel Sorunlar, Olanaklar ve Eğilimler

Bu bölümde, belge taramalarında erişilen bilgilere ek olarak, alan uzmanlarından görüş alınmış ve Litvanya’daki yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığı konusu farklı açılardan değerlendirmek ve de belgelerde yazılı olanları sorgulamak, dolayısıyla çalışmanın güvenilirliğini sağlayıp resmi belgelerde belirtilen söylemleri bir de objektif olarak uzman görüşü ile değerlendirmek hedeflenmiştir. Bu bağlamda, yetişkin eğitimindeki teknoloji okuryazarlığında yaşanan temel sorunlar, olanaklar ve eğilimler bağlamında incelenmiştir.

Yetişkin Eğitimindeki Teknoloji Okuryazarlığında Yaşanılan Temel Sorunlar

Uzmanlar ile yapılan görüşmelerde, Litvanya’da yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığı alanında yaşanan temel sorunlar genel başlıklarla; Politika, Strateji eksikliği (Yapısal sorunlardan kaynaklanan koordinasyon eksikliği), Dezavantajlı bireylerin kapsamaması ve Bütçe olduğu tespit edilmiştir.

Giriş bölümünde belirtildiği gibi Litvanya değişen siyasi ikliminden farklı düzeyde etkilenmekte ve bunun yansımaları yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme politikalarında da görülmektedir. Bu konuda A2 şu şekilde ifade etmiştir:

“Bence bizim ülkemiz hala eski yöntemlerle ilerliyor eğitim anlamında. Bizim yönetimimizde hala yetişkin eğitiminin yapılandırılması gerekmekte.. Bu beklentiler oldukça yüksek ama halen daha yeterince eşit önem gösterilmediğini görüyoruz okul eğitimi ile kıyaslandığında yetişkin eğitiminin.”

Yaşanılan en büyük sıkıntılardan bir diğerinin ise Strateji eksikliği olduğu, bir diğer deyişle, yapısal sorunlardan kaynaklanan koordinasyon eksikliği olduğu ifade edilmiştir. A2 yapılanma eksikliğini şu sözlerle dile getirmiştir:

“Benim kanaatim bu bakanlıklarda eğitimle ilgili aktivitelerin koordine oluşunu, her şeyin doğru ilerleyip ilerlemediğini, genel istatistikleri ve genel işleyişi düzgün bir şekilde görmemizi sağlayacak başka bir oluşumun eksikliğidir. Genel resmi görmeye ihtiyacımız vardır.”

Dezavantajlı ve sosyal risk grubundaki kişilerin sürece dahil olmalarında yaşanan sıkıntılar ise A2 ve A3 tarafından şu şekilde dile getirilmiştir:

A2'ye göre:

“Ama örneğin eğer engelli bir bireyseniz, eğitim almanız karmaşıklaşacaktır. Çünkü eğitim merkezine nasıl ulaşacaksınız, gibi kaygılarımız vardır. Bu gibi süreçler halen daha ortalama bir Avrupa Birliği ülkesinden az gelişmiştir ülkemizde.”

A3'ün de hemfikir olduğu bu durum şu şekilde ifade edilmiştir:

“Sosyal risk grubundaki kişiler temel ihtiyaçlarını nasıl karşılayacaklarını bilmeliler. Önceliklerini giderip sürece dahil olabilirler. Maalesef bu koşulların iyileştirilmeye ihtiyaçları vardır.”

Son olarak, bütçede yaşanan sıkıntılar da uzmanlar tarafından bahsedilen konular arasındadır: Finansal desteğin yetersizliği konusuna dair A5'in şu ifadesi yer almıştır:

“Yaşanılan sorunlar bahsettiğim gibi hibelerin sınırlı olması ve motivasyon eksikliği. Pandemi döneminde bu büyük bir gereklilik olarak ortaya çıktı. Yeterli yatırımlar yapılırsa yetişkinler daha motive olacaklardır.”

Yetişkin Eğitimindeki Teknoloji Okuryazarlığında Sunulan Olanaklar

Uzmanlara göre olanaklar açısından ilk sırada Ulusal ve uluslararası projeler, programlar ve teşvikler gelmekte, daha sonra Litvanya'daki teknoloji alt yapısı, halka açık kurumlar ve de çalışma bakanlığının dijital okuryazarlık kazandırmadaki teşviği gelmektedir.

Uzmanlarca belirtilen olanaklarda ulusal ve uluslararası proje ve programlar önemli yer tutmaktadır. Bu çalışma kapsamında yapılan belge taramalarında da, daha önceki

bölümlerde belirtildiği gibi ulusal ve uluslararası proje ve programların önemli bir yeri bulunmaktadır. Görüşülen üç uzman AB fonlu projelerinin varlığının teknoloji okuryazarlığı konusunda şu ifadeleri söylemiştir.

A4:

En son dahil olduğum proje açık öğrenme (open learning) stratejileri ile ilgiliydi. Çok umut verici sonuçlar çıkmadı dijital öğrenme ile ilgili bununla birlikte çıkan sonuçlar toplum açısından önemliydi. Her üye yetişkin öğrenmesinde elverişli olacak dijital öğrenme ortamları hakkında faydalı önerilerde bulunmuştur. Bu proje AB fonlu bir projedir.

A5 şu sözlerle AB fonlu projelerin yetişkin eğitimini geliştirdiği görüşünü desteklemiştir:

Avrupa Birliği her üye ülkesinde olduğu gibi Litvanya'da da yetişkin eğitimini önemsiyor. Bu katkıya gereklilik vardır.

Avrupa Birliği'nde Kaunas'ı temsil eden A2 de tüm konuşmasında AB hususuna vurguda bulunmuştur.

Yapılan görüşmelerde, ikinci olarak Litvanya'da yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığını destekleyici olanakların en başında güçlü ve hızlı bir internet altyapısı olduğu ortaya konulmuştur. Bu konuda tüm uzmanlar aynı görüştedir. A5 bunu şu şekilde ifade etmiştir:

“ Litvanya'da gelişmiş bir ağ teknolojisi, yüksek hızda internet bulunmaktadır.”

Ayrıca, Litvanya'da yetişkinlerin teknoloji okuryazarlığına genel olarak bakıldığında, her ne kadar BİT konusunda uzmanlara ihtiyaç bulunmaktaysa da ve de uzman görüşlerine göre BİT uzmanları bu alanda yönelik ihtiyaçların artmasından dolayı, rekabetçi maaşlar nedeni ile yurt dışına gitmekteyse de, bu sorun yetkililerce fark edilmiştir ve A2'ye göre, girişimciler desteklenerek bu alanda uzman yetiştirmeyi hedefleyen programlar ve teşvikler bulunmaktadır. Bu anlamda, 2014 ve 2020 arasında Kamu Politikaları ve Yönetimi Enstitüsü sekiz kuruluşu görevlendirmiştir. Bu kuruluşlar, Litvanya vatandaşlarına akıllı internet kullanım becerilerini, bilişim becerilerini ve iş dünyasında bilişim ile ilgili çözümleri kazandırmayı amaçlamaktadır.

Halka açık kurumların varlığı da (kütüphaneler ve kültür merkezleri gibi) akademisyenlere göre, teknoloji okuryazarlığını etkili kılan ve güçlendiren olanaklar arasında sıralanmıştır. Kütüphanelerin varlığı olanaklar kısmında bir diğer konu geçen olgudur. Kütüphanelerin etkin rolü belge taraması sonucunda da ortaya çıkan ve yukarıdaki bölümlerde vurgulanan bir olgudur. Uzmanlardan alınan görüşler ışığında ve araştırmacının gözlemi çerçevesinde Litvanya'daki kütüphanelerde geniş bir ağ bağlantısı bulunmaktadır. Her şehrin, topluluğun kütüphanesi bulunmaktadır. Yetişkinler kütüphanelerdeki etkinliklere aktif olarak katılım göstermektedir. teknoloji okuryazarlığı eğitimleri ve seminerleri kütüphanelerde organize edilmektedir. Yetişkinler kütüphanelerde ayrıca gazete okumakta ve çevrimiçi bilgiye ulaşmaktadırlar.

Üç uzman, kütüphanelerin varlığının teknoloji okuryazarlığını destekleyici yönünü açıklamalarında vurgulamıştır. A2 bu hususta şu ifadeleri söylemiştir.

Kurslar kütüphanelerde veriliyor. Ücretsiz olarak okuyuculara ve öğrencilere sunuluyor. Kütüphaneler yetişkin eğitiminde önemli bir unsur. Bizim yerel kütüphanelerimizde giderseniz görebilirsiniz, çok fazla aktivite uygulanmakta. Bunlara örnek verecek olursak, seminerler, diğer çeşitli aktiviteler diyebiliriz. Sadece kitap değiş tokuşu için değil biz bu merkezleri küçük eğitim merkezleri olarak adlandırabiliriz.

A4 kütüphanelerin önemi konusunda fonlanan bir projeden bahsetmiştir.

“Bu yıl devam eden proje “Bağlantılı Litvanya ve Kütüphane” projesi Litvanya genelinde uygulanmaktadır ve nüfusun büyük bir hedef kitlesini hedeflemektedir - yaklaşık 500 bin kadar kişiyi kapsamaktadır. Hala çevrimiçi olmayan veya yetersiz dijital becerilere sahip kişiler hedef kitledeki kişilerdir.”

A5 de kütüphanelerin önemi konusunda şu ifadeleri eklemiştir:

“Litvanya'daki kütüphanelerde geniş bir ağ bağlantısı bulunmaktadır. Her şehrin, topluluğun kütüphanesi bulunmaktadır. Yetişkinler kütüphanelerdeki etkinliklere katılmakta aktif olarak katılım göstermektedir. teknoloji okuryazarlığı eğitimleri ve seminerleri kütüphanelerde organize edilmektedir.”

Teknoloji okuryazarlığında gelişim fırsatlarının diğerleri, kültür merkezlerinin varlığı ve üniversitelerin halka açık destekleyici ortamları olarak görülmektedir. Bu hususta A3'ün şu ifadeleri yer almıştır:

“Biz aynı zamanda bir eğitim programı yaratıyoruz bu eğitim programı öğretme süreçlerinde ve işleri tamamlarken eğitimlerin dijital becerilerini güçlendirmeyi ve desteklemeyi hedeflemektedir. Pek çok konferans oluyor üniversitemizde bunlara katılmak pek tabii ki ücretsiz.”

Yetişkin Eğitimindeki Teknoloji Okuryazarlığında Eğilimler

Uzmanlarla yapılan görüşmelerde Litvanya'da yetişkin teknoloji okuryazarlığı eğilimlerinde şu üç başlık öne çıkmıştır: Hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin gerekliliği (aktif yaşlanma bakış açısı), İstihdamda yeni teknolojilerin artan önemi ve STK'ların etkinlikleri.

Litvanya'da *Hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin gerekliliğine* dair bir anlayış hakim hale gelmektedir. Buna göre A3, hayat boyu öğrenmenin gerekliliğini kendi yaşamından da örnek vererek şu şekilde vurgulamıştır:

Bence kişi yeni diller öğrenmekten yeni şeyler öğrenmekten vazgeçmemelidir. Çünkü gelecek geliyor, bizim kariyer yenilememiz gerekecek. Bizler hayal edebileceğimizden çok daha fazla beceriye ihtiyaç duyacağız. Çocuklarımız bizim sahip olduğumuzdan çok daha fazla beceriye sahipler. Bence ben de en az iki kez değiştireceğim mesleğimi.

A2, yetişkin eğitimine dair aktif yaşlanma bakış açısından verilen eğitimleri şu şekilde ifade etmiştir:

Şöyle ifade edeyim, öğrencilerim var ve onların çocukları da öğrenci. Benim için yetişkin eğitiminin manası eşitlik ile ilgili. Eğer ben yetişkinlere öğretiyorsam onlardan da öğreneceğim bir şeyler olacaktır. Bizim eşit işbirliğimiz var.

A1'in şu şekilde destekleyici ifadeleri ayrıca görüşmede yer almıştır:

Benim ve jenerasyonum açısından yanıtlamam gerekecek olursa dünya sürekli değişiyor. Spesifik bilgiler artık durağan değil, dünyada bir dönüşüm var. Kuşak çatışmasını önleyecek olan şey açık fikirli olabilmekte yatıyor. Aktif öğrenme içinde olmak yetişkin eğitiminin temelidir. Katılımcı olmak pratik uygulamalarla, seminerlere katılarak, bilgisayarlarla teknolojik uygulamalarla öğrenmek bu artık ihtiyaç, gerekliliktir. Bu artık hayatta kalmak için gerekliliktir. “

A5 de hemfikir olarak şu şekilde eklemiştir:

Gençler için olduğu gibi yetişkinler için de dijital okuryazarlık önemlidir. Daha yüksek ölçüde dahil olmaları profesyonel anlamda ihtiyaçlar için gerekli olacaktır. Bu da iş hayatı için önemlidir.

Bununla birlikte, ülkenin kendine özgü “güncel” bağlamı da özellikle yaşlı nüfusun iletişim teknolojisi olarak teknolojiyi kullanma bilgisini gerektirmiştir ve bu yönde eğilim vardır. Akademisyenler, Litvanya’da gençlerin İngiltere, İrlanda, Norveç, Almanya ve İspanya gibi ülkelere göç etme eğiliminde olduğu belirtilmiştir. Bu anlamda ailelerin sosyal medya ya da iletişim araçlarını kullanabilme özellikleri yine teknoloji okuryazarlığı ile mümkün gözükmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri burada ön plana çıkmaktadır. Dijital sosyal medya araçlarını kullanmak önemli olmaktadır. Bu araçlardan bazıları; Messenger, Skype, Facebook gibi sosyal medya araçlarıdır. Akademisyenlere, yarı yapılandırılmış görüşmede bu bağlamda özellikle hangi sosyal medya araçlarının kullanıldığı sorulduğunda, Litvanya’da yetişkinler arasında Facebook’un revaçta olan bir uygulama olduğu, kullanımı kolay ve ücretsiz olmasının bunda etkili olabileceği belirtilmiştir.

Kapsama (inclusive) kavramı içerisinde de teknolojik bilgi düzeyi önemli bir yer tutmaktadır. Tüm bu yetkinlikler her kesimden yetişkinlerin bir araya gelebildiği kütüphanelerde ve yetişkin eğitim merkezlerinde kullanıcılara öğretilmektedir. Akademisyenlerden elde edilen bu bulgu, belge taramasında da en çok karşılaşılan olgulardan biri olmuştur.

İstihdamda yeni teknolojilerin artan önemi de görüşmelerde öne çıkan konulardandır. İşgücü piyasası, bu anlamda çalışanlarının teknoloji okuryazarlığını ilerletmek için teşvik alarak eğitimler vermektedir. A2 bu konuda şöyle bir vurgu yapmıştır:

İşveren eğer kişiye ilk deneyimi sunuyorsa - çalışanın ilk işi ise- bir kazanç edinmektedir, katkı payı gibi. Bu gibi teşvik programları bulunmaktadır. Ayrıca kurslar düzenlenmektedir yetişkinler için.

Son olarak, oluşan eğilimler göstermektedir ki hem özel sektörde, hem STK'larda AB fonlu projelerin de destekleriyle giderek yaşlanan nüfusu olan Litvanya'da yetişkinlerde dijital okuryazarlık hayat boyu öğrenme pratikleri içerisinde olumlu bir bakış açısına sahiptir. İş piyasası destekleri, STK ve üniversite işbirlikleri, Üçüncü Çağ Üniversiteler, kütüphaneler teknoloji okuryazarlığının giderek artacağını göstermektedir.

Eğilimler içerisinde Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) da gittikçe artan bir önemi vardır. Belge taraması sonucunda ulaşılan verilere, akademisyen görüşlerinde de rastlanmış ve bu verilere dayanılarak elde edilen bulgular ışığında Üçüncü Çağ Üniversiteleri yetişkin eğitiminde en önemli paya sahip sivil toplum kuruluşları olduğu görülmektedir. Burada yetişkinler özellikle emeklilik süreçleri boyunca desteklenmektedir. Litvanya'nın bağımsızlığını ilan etmesi ile birlikte bu kurumlar 1990'lı yıllarda kurulmuştur. İlk üniversite ise 25 yıl önce Litvanya'nın başkenti Vilnius'ta açılmıştır. Diğer büyük şehri olan Kaunas'ta ise 20 yıl önce açılmıştır. Bazı üniversiteler ise 10 seneyi aşkın süredir faaliyet göstermektedir. Akademisyenlere göre, Litvanya'da örgün olmayan, yaygın öğrenme politikaları yeni yeni gelişim göstermektedir. Üçüncü Çağ Üniversiteleri yaygın olmayan öğrenme modelleri ile işlerliğini sürdürmektedir.

BÖLÜM 4

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulguların sonuçlarına ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmektedir.

Sonuçlar

Bu araştırmada Litvanya’da yetişkin teknoloji okuryazarlığı eğitimleri araştırılmış, uzman görüşleri analiz edilmiştir. Buna bağlı olarak çıkan sonuçlar şu şekildedir.

Litvanya’nın toplamda 3 milyona yakın nüfus içerisinde ortalama yaşın 44’tür ve nüfusun giderek yaşlandığı bulgulanmıştır. Bu nedenle yaşlı nüfusun erişebileceği ve özelliklerine, ihtiyaçlarına göre biçimlendiği yetişkin eğitimi öğretim programı halka açık yerlerde (kütüphaneler, kültür merkezleri gibi) verilmektedir. Bu ise, androgoji biliminin vurguladığı gibi, yetişkin nüfusun günlük hayatlarında teknoloji kullanımını öğrenmelerinde nelerin teşvik edeceği olduğu (Pelizäus-Hoffmeister, 2016), ilgili bağlamın tespit edilmesi (Nierling & Domínguez-Rué, 2016), hangi teknolojilerin örneğin yaşlı bireyler için uygun olabileceği (Fernández-Ardèvol, 2016) gibi dinamikleri göz önüne almayı gerektirir. Bu araştırma bulgularına göre, Litvanya’nın bu durumu dikkate aldığı, dolayısıyla özellikle yaşlı nüfusa yönelik teknoloji okuryazarlığında bir örnek olarak sunulabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, Üçüncü Çağ Üniversiteleri de yaşlı yetişkinlerin yararlandığı kurumlar olarak bu araştırma sonucunda ortaya çıkan önemli bulgulardandır. Üçüncü Çağ üniversiteleri emeklilerin ve orta yaş geçkin yetişkinlerin sosyal olarak iletişim fırsatlarını yakalamalarında büyük bir öneme sahiptir. Üçüncü Çağ üniversiteleri Litvanya’da en önemli STK yapılanmasıdır. Litvanya’nın AB üyeliğinden bu yana gelişen bir kuruluştur. Her şehirde yapılanması vardır. Bu araştırmanın sonuçları da göstermektedir ki motivasyon konusunda yetişkinlerin teşvike ihtiyaçları vardır. Bunu da bir araya gelebilecekleri sosyal ortamlar (Üçüncü Çağ Üniversiteleri gibi) bu yetişkin grubunu güdüleyebilmektedir. Bu

üniversitelerin sadece Litvanya’da değil, Slovenya, Almanya, Çin gibi diğer ülkelerde de etkili olduğu alanyazında görülmüştür (Oğlak ve Canatan, 2020; Selecky, 2017).

Kütüphane ve müze gibi kamusal alanların teknoloji eğitimindeki rolü de büyüktür ve burada sunulan eğitimler dinamik bir yapıdadır. Bu da göstermektedir ki bu tür halka açık kurumlar güncel ihtiyaçlara da cevap verebilecek düzeyde yapılanmıştır. Bununla birlikte, yetişkin eğitiminin sadece temel düzeyde eğitimle kalmaması gerektiği uzman görüşleriyle birlikte netleşmiştir. Kültür merkezlerinde, kütüphanelerinde ve müzelerinde kullanıcılara ücretsiz çalışma olanağı sunar. Burada aynı zamanda kullanıcıları destekleyici temel düzey teknoloji okuryazarlığı eğitimleri verilmektedir. Akademisyenlerin hayat boyu öğrenmenin gerekliliği konusunda hem fikir olduğu bu araştırmada, ikincil kariyerler, teknoloji ile birlikte değişen ve yenilenen iş modelleri, iş piyasasında duyulan ihtiyaç teknoloji eğitimlerinin çoğalacağını bunun da büyük ölçüde yetişkinlerin kolayca bir araya gelebileceği tüm şehirlerde olan kütüphaneler, kültür merkezleri ve müzelerle sağlanacağını göstermektedir. Güçlü ve hızlı internet ağı sayesinde Litvanya teknoloji anlamında umut vaat eden bir gelişim olanağına sahiptir.

Durak’a (2020) göre de dijital teknolojilerin hayat boyu öğrenme bağlamında, kişiselleştirilmiş öğrenme olanakları sunması, esnek, etkili, verimli eğitim fırsatı sağlaması, zaman ve mekân sınırı olmaksızın bilgi, beceri ve yeterliklerin geliştirilmesini olanaklı kılması, çoklu ortam öğeleri sunacağı öne çıkmaktadır. Bu kapsamda Litvanya ve gelişmiş ülkelerde teknoloji okuryazarlıkları eğitimi kolaylaştıracak, verimli hale getirecektir. Buna göre toplum bilimsel gelişmeleri daha rahat takip ederek, günlük hayatını kolaylaştıracak kısayolları daha rahat keşfedecek, güncel kalabilecek ve değişimlere daha kolay adapte olabilecektir.

Büyük ölçekli projelerin de yetişkinlere teknoloji okuryazarlığı kazandırmada önemli bir yerinin olduğu görülmüştür. Örneğin, bu çalışmada da raporlandığı gibi bu tezin yürütüldüğü 2020 yılı itibari ile devam eden proje “Bağlantılı Litvanya ve Kütüphane” projesi Litvanya genelinde uygulanmaktadır ve nüfusun büyük bir hedef kitlesini hedeflemektedir - yaklaşık 500 bin kadar kişiyi kapsamaktadır. Bununla birlikte, Litvanya’daki güçlü internet ve ağ yapısı da hem belgelerde vurgulanmış hem de akademisyenlerce belirtilmiştir. Bu ise, bahsedilen büyük ölçekli projelerin güçlü bir altyapı hizmeti olmadan tek başına yetersiz olabileceği de bulgular doğrultusunda varılan sonuçlardan biri olmuştur.

Sonuç olarak, üniversitelerdeki uygulama alanları, AB ülkeleri ve Baltık ülkelerinden gelen temsilcilerle olan bağlantılar, ücretsiz erişimler ve ücretsiz yapılan eğitimler, teknoloji okuryazarlığının müze ve kütüphane gibi halka açık yerlerde verilerek bir öğrenme kültürü biçimine getirilmesi Litvanya'daki yetişkinleri teknolojiye bir adım daha yaklaştırmaktadır.

Öneriler

Dünyadaki yetişkin eğitimi değerlendirme alanındaki sonuçları Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği (AB) gibi uluslararası ölçekteki veriler ışığında hazırlanan raporlarda görebilmekteyiz. Bu raporları incelediğimizde, ülkelerdeki gelişim potansiyeli uygulanan iyi örneklerin incelenmesi ile birlikte yol gösterici olabilmektedir ve ülkelerin yetişkin eğitimindeki durumunu karşılaştırmalı olarak görebilmemize imkan vermektedir. Uluslararası normları oluşturmada vaka bazlı örneklerin analizleri bu raporları incelemeye değer kılmaktadır (Bkz. OECD, 2019). İyi örneklerin yaygınlaştırılması her anlamda umut verici, refah bir toplum geleceğini haberdar edecektir. Bu bağlamda araştırılan Litvanya'daki halka açık kütüphanelerin, kültür merkezlerinin ve Üçüncü Çağ Üniversitelerinin yetişkinlerin teknoloji okuryazarlığı becerisi kazanmasında ortaya çıkarılan önemi, bu çalışma sonucunda örnek sunabilecek faydalı bir deneyimdir. Türkiye için de yetişkin eğitimi veren kurumlarda, halk eğitim merkezlerinde, kütüphanelerde ve müzelerde bu tür eğitimler verilebilir. Esasında sadece Türkiye'de Litvanya'da yapılmış bulunan Üçüncü Çağ Üniversite eğitim sistemi örneği daha çok ülkede uygulanabilir.

Bu araştırmada ortaya çıkan bir eğilim olarak, özellikle yaşlı bireylere “aktif yaşlanma bakış açısından” hizmetlerin sunulduğu görülmüştür. Tüm dünyada giderek artan yaşlanan nüfus için bu bakış açısının benimsenip, gerekli uygulamaların yürütülmesi ile yaşlı nüfusun hem topluma katılımları teşvik edilecek hem de ülkelerin mutluluk indekslerinde artış yaşanacaktır. Dünya Sağlık Örgütü (2016) analizlerine göre yaşam süresi uzayan insanoglunun öğrenme süreci hayat boyu devam eden bir süreç olmalıdır. Sürekli gelişen ve değişen teknolojilerin topluma giderek nüfus etmesiyle birlikte özellikle yaşlı nüfusun bu alanda kendini yenilemesine fırsat sunulmalıdır; lakin çalışmalar da göstermektedir ki yaş ve teknoloji bilgi ve becerisi edinme arasında anlamlı bir ilişki vardır (Domínguez-Rué & Nierling, 2016). Bu durum devletlerce de dikkate alınmalı, bireylerin yetkinliklerini yaşamı boyunca geliştirmeye odaklamalı ve böylece, karşılaşılabileceği

sorunlarla baş etme mekanizmasını bu şekilde geliştirerek teknolojinin hayatın her alanında kendini gösterdiği bu çağımızda, yetişkinlerin öğrendiklerine yorum getirip bu araçlar ile yaratıcı deneyimler ortaya koyabilmelerini sağlamalıdır. Bu sayede bireylerin hem çözüm üretme becerisi geliştirilebilir hem de yaşam kalitesini artırarak insana ve topluma katkı sunabilme kapasitesi geliştirilebilir.

Avrupa Birliği, bilgi temelli bir toplumda, eğitim, gençlik, öğrenme, spor gibi başlıkların politikalarının geliştirilmesine vurgu yapmakta ve bunları büyümenin ve istihdamın öncül unsurları olarak kabul etmektedir (Vezne, 2017). Bu anlamda, vatandaşlarının kaliteli bir yaşlılık sürecini geçirmesini destekleyen AB programları artırılmalıdır. Litvanya örneğinde görülen uygulamalar kırsal gelişmenin desteklenmesi, kütüphanelerdeki destekleyici ortamlar ve bunun üzerine kurgulanan projeler, üçüncü nesil üniversiteleri AB desteklerinin sosyal etkisini gözler önüne sermektedir. Bu bulgudan yola çıkarak, Türkiye’de AB ve TÜBİTAK projelerinden yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığı bağlamında daha çok yararlanılabilir. Bu projelerde aktif olan yetişkin nüfusun yer alması sağlanabilir. Türkiye’de de AB projelerine yetişkin eğitimi konusunda çok önemli miktarda bütçeler ayrılmıştır. Bu projeler sadece bütçe olarak değil, aynı zamanda AB ülkeleri ile ortaklaşarak yapılan bir bağlama sahip olduğu için bu konuda deneyimli olan ülkelerin zengin deneyimlerinden yararlanılabilir.

PIAAC sonuçlarının teknoloji yoğun ortamda problem çözme yani bilgisayar ve bilgisayar ağlarını kullanarak bilgiyi işleme, değerlendirme becerisinin gelişiminde teknoloji kullanımında dahil olmayı gerektiren proje eğitimleri sayesinde yol kat edilecektir. Bu türden etkinliklere gerekli önemin verilmesi için katılan bireylere bir takım teşvikler yapılması güdüleyici olacaktır.

Son olarak, STK’ların yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığı kazandırmada yadsınamaz yeri görülmektedir. Bu anlamda, Türkiye’de ve diğer ülkelerde bulunan yetişkin eğitimi ve teknoloji okuryazarlığı üzerine kurulu STK’lara teşvik programları sunularak yetişkin bireylere ulaşmada ve bu eğitimi sunmada bu kurumlardan yararlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akçadağ, E. (2010). *Baltık Ülkeleri ve Batı ile Entegrasyon*. <http://www.bilgesam.org/incele/792/-baltik-ulkeleri-ve-bati-ileentegrasyon#/> adresinden erişildi.
- Aydemir, Z.(2017). *İnternette Arama-Anlama Stratejilerinin Öğretimi Yoluyla İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Yeni Okuryazarlık Becerilerinin Geliştirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Babanlı, N.(2018). *Yetişkin Eğitimindeki Kursiyerlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüleri, İstanbul
- Balbal, K., F. (2016). *Honey & Mumford ve Mccarthy Öğrenme Stili Modellerinin Bulanık Mantık Tabanlı Gerçekleştirimi ve Performans Analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Bell, L. (2001). Preparing tomorrow's teachers to use technology: perspectives of the leader of twelve national education associations. *Contemporary issues in technology and teacher education*, 1(4), 517-534.
- CEDEFOP (2017). *Lithuania - policy actions to strengthen non-formal adult education and continuing training*.
<https://www.cedefop.europa.eu/ro/news-and-press/news/lithuania-policy-actions-strengthen-non-formal-adult-education-and-continuing> adresinden erişildi.
- My Government (Government of the Republic of Lithuania) (2020). *Not only books go to libraries - this year 30 thousand learned the secrets of IT in the libraries*. <https://ivpk.lrv.lt/lt/naujienos/i-bibliotekas-ne-tik-knygu-siemet-30-tukst-gyventoju-bibliotekose-mokesi-it-paslapciu> adresinden erişildi.
- Czaja, S., & Lee, C. C. (2007). The impact of aging on access to technology. *Universal Access in the Information Society*, 5 (4), 341–349. DOI:<https://doi.org/10.1007/s10209-006-0060-x>
- Çam, E. (2017). *İlköğretim Öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) Düzeylerinin Yaşam Boyu Öğrenme, Özyeterlik Düzeyleri ve Hizmet İçi Eğitim Gereksinimleri Açısından İncelenmesi: Muş/Bulanık örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi, Amasya.
- DeFillippi, R. & Wankel, C. (2008). *University and Corporate Innovations in Lifelong Learning*. California: Information Age Publishing.

- Domínguez-Rué, E., & Nierling, L. (Eds.). (2016). *Ageing and Technology: perspectives from the social Sciences*. Bielefeld: Transcript Verlag.
- Durick, J., Robertson, T., Brereton, M., Vetere, F., & Nansen, B. (2013). *Dispelling ageing myths in technology design*. In Proceedings of the 25th Australian Computer-Human Interaction Conference: Augmentation, Application, Innovation, Collaboration (OzCHI '13). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, 467–476. DOI:<https://doi.org/10.1145/2541016.2541040>
- Dromantiene, L. & Zemaitaityte, I. (2014). *Challenges to adult education in Lithuania*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116 , 4532 – 4536.
- Durak, H. Y., & Durak, A. (2020). *Öğretim Teknolojisi ve Hayat Boyu Öğrenme: Hayat Boyu Öğrenme Bağlamında Teknoloji Kullanımını Ele Alan Tezlerde Ortaya Çıkan Eğilimler, Fırsatlar ve Zorluklar*. *Öğretim Teknolojisi ve Hayat Boyu Öğrenme Dergisi*, 1(1), 88-106.
- EAEA (2011): *Country report Lithuania*. (Helsinki). www.eaea.org/country/lithuania adresinden erişilmiştir.
- Education Information Network in Europe - EURYDICE (2018). *Lithuania adult education and training*. https://eacea.ec.europa.eu/national_policies/eurydice/content/main-types-provision-43_en adresinden ulaşıldı.
- Education and Science (2019). *Education in Lithuania*. <https://lietuva.lt/en/education/> adresinden erişildi.
- Empirica (2014). *e-Skills in Europe. Lithuania country report*. For the European Commission DG Enterprise and Industry. Empirica Gesellschaft für Kommunikations- und Technologieforschung mbH, Bonn: Germany.
- European Association for the Education of Adults (2018). *Adult education in Europe 2018: A Civil Society View*. https://eaea.org/wp-content/uploads/2018/11/Country_Reports_2018_final.pdf adresinden erişildi.
- European Commission (2019). *Digital government factsheets. Lithuania*. Wavestone.
- European Commission Financial Transparency System (2020). *Financial transparency system*. https://ec.europa.eu/budget/fts/index_en.htm adresinden erişildi.
- European Union (2002). *Decision No 1513/2002/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2002 concerning the sixth framework programme of the European Community for research, technological development and demonstration activities, contributing to the creation of the European Research Area and to innovation (2002 to 2006)*. Official Journal of the European Communities.
- European Computer Driving Licence (2013). *ICDL Europe*. <https://www.icdleurope.org/> adresinden erişildi.

- EU Litvanya (2020). *Lithuania. Crossroads between east and west* https://ec.europa.eu/education/study-in-europe/country-profiles/lithuania_en adresinden erişildi
- Fernández-Ardèvol, M. (2016). *An Exploration of mobile telephony non-use among older People*. In E. Domínguez-Rué and L. Nierling (Eds). *Ageing and Technology: Perspectives from the Social Sciences* (pp. 47-66). Bielefeld: Transcript Verlag.
- Groff, J. (2012) *Technology-rich innovative learning environments, paper from the ILE project* www.oecd.org/edu/cei/innovativelearningenvironments.htm adresinden erişildi.
- Güneş, F. (1996). *Yetişkin Eğitimi*. Ankara: Ocak Yayınları
- Hart, C. (1998). *Doing a literature review: Releasing the social science research imagination*. London: Sage Publishing.
- Hylén, J. (2015). *Mobile learning and social media in adult learning. European Commission: Vocational training and adult education*. <http://www.janhylen.se/wp-content/uploads/2015/04/Mobile-Learning-and-SocialMedia-in-Adult-Learning.pdf> adresinden erişildi.
- ITEEA (2007). *Standart for technology literacy, content for the study of technology*. USA: TEEA, Reston.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel Araştırma Metodu*. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık.
- Katliarou, Y. (2015). *Language conflict and claims for the expansion of language rights in Lithuania: contrasting cases of Polish and Russian minorities* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara
- Kerikmäe, T., Chochia, A. and Atallah, M. (2018). *The Baltic States in the European Union*. https://www.researchgate.net/publication/324945358_The_Baltic_States_in_the_European_Union adresinden erişildi.
- Kevük, S. (2006). Bilgi Ekonomisi. *Journal of Yasar University*, 1 (4), 319–350.
- Knowles, M.,(1996). *Yetişkin Öğrenenler Gözardı Edilen Bir Kesim*.(Serap Ayhan Çev.) Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- KTU (2021). *Kaunas Technology University*. <https://www.ktug.lt/mokytojai/> adresinden erişildi.
- LCAEI (2021). *Lithuanian centre for adult education and information*. <https://uil.unesco.org/partner/lifelong-learning/lithuanian-centre-adult-education-and-information-lcaei> adresinden erişildi.

- Leu, D. J., Kinzer, C. K., Coiro, J. L., & Cammack, D. W. (2004). Toward a theory of new literacies emerging from the Internet and other information and communication technologies. *Theoretical models and processes of reading*, 5(1), 1570-1613.
- Life expectancy and Healthy Life expectancy (2018). *Data by WHO region*. <http://apps.who.int/gho/daa/view.main.SDG2016LEXREGv?lang=en> adresinden erişildi.
- Linma (2021). *Lithuanian informatics teachers' association*. adresi: <https://linma.org/2021/02/05/praktinis-metodinis-renginys-informaciniu-technologiju-vbe-uzdaviniu-sprendimas/> adresinden erişildi.
- Lithuania Age Structure (2018). *Lithuania age structure*. https://www.indexmundi.com/lithuania/age_structure.html adresinden erişildi.
- Lithuania WorldFactbook (2020). *Lithuania*. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lithuania/> adresinden erişildi.
- Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania (2004). *Education in Lithuania*. Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania.
- Noodings, N. (2006). *Eğitim ve Mutluluk*, Çev. (Zuhal Bilgin). İstanbul: Kitap Yayınevi
- New Technologies for Seniors (2017). *FIVE European projects that boost the digital skills of elderly people*. <http://www.unite-it.eu/profiles/blogs/3-european-projects-that-boost-the-digital-skills-of-elderly> adresinden erişildi.
- Nierling, L., & Domínguez-Rué, E. (2016). All that glitters is not silver – technologies for the elderly in context. In E. Domínguez-Rué and L. Nierling (Eds). *Ageing and Technology: Perspectives from the Social Sciences* (pp. 9-24). Bielefeld: Transcript Verlag.
- OECD (2019). *About OECD*. <https://www.oecd.org/> adresinden erişildi.
- OECD (2016). *Skills Matter: further results from the survey of adult skills, OECD Skills Studies. Lithuania country note*. <https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills-Matter-Lithuania.pdf> adresinden erişildi.
- Ogawa, R.T., & Malen, B. (1991). Towards rigor in reviews of multivocal literature: Applying the exploratory case method. *Review of Educational Research*, 61, 265–268.
- Oğlak, S., & Canatan, A. (2020). *Yaşam Boyu Öğrenme ve Aktif Yaşlanma Bakış Açısından Üçüncü Yaş Üniversiteleri: İyi uygulama örnekleri*. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 13(2), 131-141. doi: 10.46414/yasad.726075
- Okçabol, R. (2006). *Halk Eğitimi (yetişkin eğitimi)* (3. baskı). İstanbul: Ütopya Yayınevi.

- Özgüven, Ü. (2019). *Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlığı Becerilerini Geliştirmede Kullanıcı Eğitiminin Rolü: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı.
- Özkorkmaz, M., A. (2016). *Türkiye'de Halk Eğitim Merkezi Müdürlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlik Algıları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Pelizäus-Hoffmeister, H. (2016). Motives of the Elderly for the Use of Technology in their Daily Lives. In E. Domínguez-Rué and L. Nierling (Eds). *Ageing and technology: perspectives from the social sciences* (pp 27-46). Bielefeld: Transcript Verlag.
- Randolph, J. (2009). A guide to writing the dissertation alanyazına review. practical assessment. *Research & Evaluation*, 14 (13). DOI: <https://doi.org/10.7275/b0az-8t74>
- Selecky, E. (2017). *Universities of the third age in Europe – Best Practice*. Slovakia: Technical University in Zvolen Publishing.
- Şaban, A. (2006). *Lisansüstü Öğrencilerin Nitel Araştırma Metodolojisine İlişkin Algıları*. XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Muğla.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Taljunaite M. & Labanauskas L. (2010). *Improving policy and evolving practices of social cohesion in formal education: The case of Lithuania. learning in transition. policies and practices of lifelong learning in post-social counties*. St. Petersburg: Nauka.
- TEDMEM (2016). *OECD Yetişkin Becerileri Araştırması: Türkiye ile İlgili Sonuçlar*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Taljunaite M., Labanauskas L. & Terepaite-Butviliene J. (2010). *The access of adults to formal and non-formal adult education. Country report: Lithuania. LLL2010 project, Subproject 5*. Lithuanian Social Research Centre, Vilnius.
- The Government of the Republic of Lithuania Resolution (2016). *For non-formal adult education and continuing learning 2016-2023 year development program approval*. No. 347. <https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/3a34e780007811e6b9699b2946305ca6> adresinden ulaşıldı.
- Turan, Ş. (2018). *Enderun Eğitim Sisteminin Türk Eğitim Sisteminde Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi & İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul
- UNESCO (1985). *Yetişkin Eğitimi Terimleri* (A.Ferhan Oğuzkan Çev.). Ankara: Unesco Türkiye Milli Komisyonu.
- UNESCO (2010). *World Data on Education*. UNESCO.

- UNESCO (2010). *Report by Lithuania on the measures taken to implement the "Recommendation concerning the promotion and use of multilingualism and universal access to cyberspace"*.
http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/2nd_report_lithuania_en.pdf adresinden erişildi.
- UNESCO (2016). *Closing the gap: opportunities for distance education to benefit adult learners in higher education*. UNESCO Institute for Lifelong Learning
- UNESCO (2019). *The National IFAP Committee of Lithuania promotes information accessibility through the "Connected Lithuania" project*.
<https://en.unesco.org/news/connected-lithuania-working-towards-inclusive-knowledge-society> adresinden erişildi.
- Ural, O. (2009). *Yetişkin Eğitiminde Program Alanları*, Ahmet Yıldız (Ed.), Meral Uysal (Ed.) *Yetişkin Eğitimi*, (s. 177- 198). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Ünlühisarcıklı, Ö. (2009). *"Yetişkin Eğitimi Gerektiren Nedenler"* (85-104), *Yetişkin Eğitimi: Kapsam, Yöntem ve Uygulama* (editörler: M. Uysal, A. Yıldız), Kalkedon Yayıncılık:Ankara.
- Yalçın, B. M. (2005). *Malcolm Shepherd Knowles ve Erişkin Eğitimi*, *Tıp Eğitim Dünyası*, (19), 34-40.
- Yalçın, S. (2007). *Putin Dönemi Rusya Federasyonu - NATO İlişkileri. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 339-358.
- Yawson, R. (2010), *An epistemological framework for nanoscience and nanotechnology literacy*. *International Journal of Technology and Design Education*, 22, 1-14.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8. baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, S. (2019). *Bağımsızlık Sonrası Dönemde Baltık Ülkelerinin Avrupa Birliği ile Bütünleşme Süreci: Litvanya Örneği* (yüksek lisans tezi). İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir
- Yıldız Durak, H., & Durak, A. (2020). *Öğretim Teknolojisi ve Hayat Boyu Öğrenme: Hayat Boyu Öğrenme Bağlamında Teknoloji Kullanımını Ele Alan Tezlerde Ortaya Çıkan Eğilimler, Fırsatlar ve Zorluklar*. *Instructional Technology and Lifelong Learning*, 1 (1), 88-106.

Yumrutaş, M. (2018). *Türk Halk Sağlığı Kurumu Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara

Zemaitaityte, I. (2016) Older adult education in Lithuanian ageing society: *Int. Conf. Society. Health. Welfare*. DOI: 10.1051/shsconf/20163000023

EKLER

EK-1. Etik Kurul Onayı

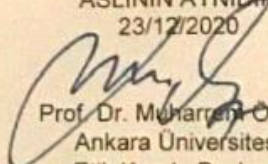
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 23/12/2020
Toplantı Sayısı : 10
Karar Sayısı : 171

171-Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi **Başak Bilgesu Gelbal**'ın "Litvanya'da Yetişkinlere Yönelik Teknoloji Okuyazarlığı Eğitimleri" başlıklı tezi ile ilgili "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi **Başak Bilgesu Gelbal**'ın "Litvanya'da Yetişkinlere Yönelik Teknoloji Okuyazarlığı Eğitimleri" başlıklı tezi ile ilgili araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
23/12/2020

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

EK-2.

Akademisyenlerle Görüşme Soruları

- 1) Bu alanda kaç yıldır çalışıyorsunuz?
- 2) Meslek hayatınız boyunca ne tür çalışmalar, projeler içine dahil oldunuz bu alanda?

I. Litvanya 'da Yetişkin Eğitimi

- 3) Litvanya'daki yetişkin eğitimi sistemini nasıl görüyorsunuz, örneklerle açıklayabilir misiniz?
- 4) Size göre Litvanya'da teknoloji okuryazarlığı alanında yetişkinler için eğitimde temel sorunlar, fırsatlar ve eğilimler nelerdir?
- 5) Litvanya'da teknoloji okuryazarlığını geliştirmenin önündeki en önemli sorunları / engelleri açıklayabilir misiniz?
- 6) AB ilişkilerinin Litvanya yetişkin eğitimi sistemi üzerindeki etkisini nasıl görüyorsunuz?
- 7) Yetişkin eğitimi için teknoloji okuryazarlığı kapsamında AB tarafından finanse edilen bir projeye hiç katıldınız mı? Projeden biraz bahseder misiniz? Yetişkin eğitimi alanındaki etkisini nasıl görüyorsunuz?

II. Öğrenci profili

- 8) Yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığından yararlanan öğrenci profili nedir?
 - Ön bilgi düzeyleri,
 - Öğrenme ihtiyaçları
 - Sosyo-ekonomik düzeyleri
 - İstihdam alanları vb. nelerdir?
 - Kurslardan sonra eğitim hedeflerine ulaştıklarını düşünüyor musunuz? Eğer öyleyse, derslerde en etkili olan nedir (ders içeriği, yöntemi, eğitim ihtiyaçları ile onlara sağlananlar arasındaki uyum, öğretim deneyimi vb.)? Değilse, hangi iyileştirmeler yapılabilir?

III. Teknoloji okuryazarlığının verildiği kurumlar

- 9) Yetişkin eğitimi ve teknoloji okuryazarlığı açısından Litvanya'daki kütüphanelerin öneminden bahseder misiniz? Kütüphaneler yetişkin eğitimi alanına nasıl yardımcı oluyorlar?
- 10) Topluma dijital okuryazarlık kazandırma boyutundaki katkıları nelerdir?
- 11) Üçüncü çağ üniversitelerinin yapısı nasıldır?
- 12) Yetişkin eğitimi açısından üçüncü çağ üniversitelerinin temel faydaları nelerdir? (Yetişkinler için dijital okuryazarlık kazanma konusunda ne kadar verimli olabiliyorlar?)

IV. Kapanış

- 13) Yetişkin eğitimindeki teknoloji okuryazarlığı kazanımları nelerdir ve nasıl daha iyi bir yere getirebilir?
- 14) Yetişkin eğitimi ile ilgili gelecekteki politikalar için, daha fazla dijital okuryazarlığın geliştirilmesi ve kullanılması konusunda ek önerilerde bulunmak ister misiniz?

EK-3

Aydınlatılmış Onam Formu

Aydınlatılmış Onam Formu

Litvanya'daki Yetişkinlere Yönelik Teknoloji Okuryazarlığı Eğitimleri

Sayın gönüllü,

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme Bölümü Yüksek Lisans Tezi kapsamında planlanmış olan yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz.

Çalışmanın amacı Litvanya'da yetişkin eğitiminde teknoloji okuryazarlığı eğitimlerinin incelenmesine yöneliktir. Bu çalışmada katılımcılara ücret verilmeyecek ve katılımcılardan ücret alınmayacaktır.

Gönüllüler, araştırmaya katılmaları halinde hiçbir risk almayacaklardır. Gönüllüler, araştırmaya katılmayı kabul etmemeleri ya da araştırmadan ayrılmaları durumunda herhangi bir olumsuz sonuçla karşı karşıya kalmayacaklardır. Bu araştırmada yer almak tümüyle sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da başladıktan sonra yarıda bırakabilirsiniz. Bu araştırmanın sonuçları bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından araştırmadan çıkarılmanız halinde, sizle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Sizden elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacak, araştırma yayınlandığında da varsa kimlik bilgilerinizin gizliliği korunacaktır.

Lütfen aşağıdaki metni okuyup, imzalayınız:

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllülere verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum (ya da sözlü olarak dinledim). Eksik kaldığını düşündüğüm konular olduğunda sorularımı araştırmacılara sordum ve doyurucu yanıtlar aldım. Yazılı ve

sözlü olarak tarafıma sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladığım kanısındayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğim konusunda karar vermem için yeterince zaman tanındı. Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.

İmza/ Tarih :

İmza/ Tarih :

Katılımcının Adı/ Soyadı:

Araştırmacının Adı/ Soyadı: Başak Bilgesu Gelbal

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Litvanya’daki Yetişkinlere Yönelik Teknoloji Okuryazarlığı Eğitimleri.” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Beş sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan Alıntılar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	: 12 Şubat 2021
Gönderim Numarası	:1507514293
Sayfa Sayısı	: 55
Sözcük Sayısı	: 16,493
Karakter Sayısı	: 121,134
Benzerlik Oranı	: %8
Savunma Tarihi	: 4 Şubat 2021

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı: Başak Bilgesu Gelbal

Tarih: 12 Şubat 2021

İmza:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Başak Bilgesu Gelbal

E-Posta Adresi :

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Eğitim Uzmanı	IAS Holding	2020- Devam
İnsan Kaynakları Uzmanı	Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği	2017-2018
İnsan Kaynakları Asistanı	Birleşmiş Milletler, Uluslararası Göç Örgütü	2016-2017
İşe Alım Analisti	Project Group	2015-2016

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	İşletme	Hacettepe Üniversitesi	2012
Tezsiz Yüksek Lisans	Eğitimde İnsan Kaynaklarını Geliştirme	ODTÜ	2015
Yüksek Lisans	Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi	Ankara Üniversitesi	2021

Yayımlar: